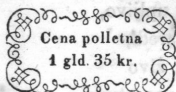
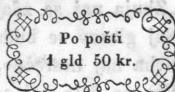


SLOVENSKI GLASNIK.



Lepoznansko-podučen list.



Odgovorni vrednik in izdajatelj: Anton Janežič.

Št. 1. V Celovcu 3. januarja 1862. VIII. zv.

Trojno petje.

Gnala skrivna moč me je v samoto,
Da vtolažil mlado bi sercé,
Da odgnal prečudno bi tesnoto,
Da vpokojil skrivne bi želje.
Hitel urno sem v narave krilo,
Hitel čez ravnino sem, goró,
Pa le dalje se mi je mudilo,
Le naprej je sililo okó.
Ni mi bilo več nikjer postati,
Ni miru sercé mi htelo dati.

Vsa lepota ni več zame bila,
Ki v naravi rad sem je iskal;
Ni cvetica več me veselila,
Za-me bistri potok ni šumljal;
Čul sem pevce pevati premilo,
Slavčevo sem petje čul celó:
Pa sercé mi vendar ni ganilo,
Ni navdalo s svojo ga močjo;
Žile v meni so hitreje bile,
Huje serčne so pretile sile.

Ko takó me je le dalje gnalo,
V tihem gozdu noga obstóji;
Urnó biti je sercé nehálo
V žilah se umirila je kri.
Na nebo oziram se visokó,
Spehan serčno si miru želim,
Trudno glavo nasloním na roko,
V tihem miru brez skerbí zaspim.
Mirno me objemalo je spanje,
Kar navdale so me čudne sanje:

Čul v daljavi petje sem premilo,
Tak lepó ko nikdar še poprej;
Ganjeno sercé se je zbudilo,
Noga silila me je naprej,
Urnó glasu hitel sem nasproti,
Prišel v krasen sem, čaroben kraj,
V tihi in oddaljeni samoti
Vgledalo okó je čuden raj.
Strune so močnejše se glasile
In hitreje pesmi se verstile.

Krasna pred menó je deva stala,
Kakoršne še vid'lo ni okó;
Liro miloglasno je deržala,
Strune je prebiralá močnó.
Ves zamaknjen sem zdaj gledal va-njo,
Kaj godilo se mi je, ne vem,
Serce mlado se je vnelo zanjó,
Ker se prikupila je očém.
Želel sem, da se bi več ne skrila,
Da se lira vedno bi glasila.

Bila krasna boginja je petja,
V njene se oziral sem oči,
Nje uhó je čudnega zavzetja
Poslušalo verno brez skerbi.
Rod slovenski krepko je dramila,
Pela je, da pevci se zbudé,
Da bi rodu dali tolažila,
Da verig ga sužnih oprosté,
Da zasvitala bi mlada zarja,
Še močnejše v strune glasne vdarja.

„Zbuja naj se zdaj povsod gibanje,
Naj glasov se budnih veselí,
Neha naj nesrečno, dolgo spanje,
Vse na delo naj se prebudi.
Sreča narodu bo posijala,
Tajal bo se mnogoletni led,
Dušno stezo sem mu pokazala,
Ga pripravila na pravi sled.
Zdaj odpadle so verige sužne,
Večnost je zakrila čase tužne.“

To slovenska je Modrica pela,
Zadnji glas pojema je lahnó;
Urno pevši je od tod hitela,
Nje sledu zgubilo je oko. —
Tiho spet povsod okrog je bilo,
Ves zamaknjen sem še v petje bil,
Kar se vnóvič močno je zbudilo,
Ter se glas je ko popred glasil.
Milo petje serce je umelo,
Spet občutke je ko prej imelo.

„Za razcvet in blagor domovine
Dajte dušne, združene moči;
Vse sovraštvo naj iz serca zgine,
Da poprej se zarja zažari.
Skažite se zveste zmir sinove
Materi, ki vas zgnojila je,
Poklonite svoje ji darove,
Da se sužnost prej do dna zatré.“
To je lira pevčeva glasila,
Gosta meglá Vodnika zakrila.

Tiha groza je sercé navdala,
Začudenja sem zatrepetal,
Tema po daljavi je nastala,
Skerbno sem zavetja si iskal.
Ni poprejšnjega krasú več bilo,
Kar sem vidil, vse je bilo preč;
Prejšnje upanje se je skalilo,
Prejšnje slasti ni je bilo več;
Nisem revež vedel kaj storiti,
Spet skerbí sercé je jelo biti.

Dolgo čakal sem takó upljivo,
Kar se spet svitloba naredí,
V lepših zdaj podobah živo
Sem zagledal prejšnje vse stvari.
Tretjokrat se pevanje začuje,
Pa milejše, lepše, ko popred;
Tretjo zdaj prikazen ogleduje,
Z večim začudenjem moj pogled.
Daleč v serce pesem vsaka seže,
Bolj in bolj me na podobo veže.

Pevala je struna od ljubezni,
Se glasila od skelečih rán,
Pravila, da se nesreči jezni
Težko, težko človek stavi v bran.
To in drugo strunice so pele,
Kmalo pa vmolknilé so celó,
Smertne so pušice me zadele,
Za Prešernom stegnil sem roko;
V hipu me je popustilo spanje,
Proč so bile zdaj prijetne sanje.

Zdramljen kviško sem ustal veselo,
Sonce je jemalo že slovo,
Kar poprej serce je zmir želelo,
Gledalo je v sanjah zdaj oko.
Sklenil terdno sem, da hočem peti,
Da vtolažim ranjeno serce,
Pa težkó mi bilo je začeti,
Ker okorne bile so roké;
Vendar ni serce več mirovalo,
Ni željenega pokoja dalo.

Toraj skerbno strunice prebiram,
Diham va-nje, kar sercé želí,
Na nekdanje sanje se oziram,
Vse se v persih mojih zveseli.
Kar že strune mlade so zapele,
Vse Slovenii v poklon podam,
Vedno za-nje strune so gorele,
Če ji dar po všeči bo ne znam;
To pa struna je in bo želela:
„Da med sine bi me zveste štela.“

Gr. Krek.

Bojmir.

(Povest iz 33. leta pred Kristusom.)

Ilirjan že močan
Na morju je bil,
Ko Rimec se ladje
Je tesat' učil.

V. Vodnik.

Temna noč leži na bregu jadranskega morja. Nobena lučica ne miglja skozi černo nebo, ki so ga zakrili gromonosni oblaki. Le včasi šine hiter plamen iz oblakov, da razsvetli grozno tmino, in grom zabobni, da veličansko odmeva po golem skalovju. V tej črni noči švigla rudeč plamen visoko v nebo v samotnem pristanišču; krog švigajočega ognja pa sedi mala četa japodskih vojakov, ki prepevajo grozno morsko davorijo; in pred njimi se ziblje sila lahnih šajk v tihem zavetju. Svitlo bojari plamen divje, od solnca zagorele obraze mornarjem, ki so skoraj celo življenje prebrodarili na burnem morju v boju z rimsko močjo. Koliko ladij z dragocenostmi iz vzhodnih krajev jim je že prišlo v oblast! Po celem jadranskem morju ni bila varna nobena ladija pred njih silnim napadom.

V čudni bliščobi za ognjem stoji velika junaška postava. Krasen mladenec, naslonjen na orjaško sulico, gleda zamišljen visoko švigajoči ogenj in čudovito razsvitljene tovarše, zdaj čarno slikane pečine, kjer plamen čudne podobe obrazi, kot bi lahki hitri duhovi se plazili med razsekanimi skalinami; sedaj sopet oko upira čez daljno morsko planjavo, kot bi česa zagledati htelo — pa noč mu zapira pogled. Na visokem čelu se mu snujejo grozne misli, gerbančijo in kopičijo se strahoviti viharji; spod obervi, ki so črne kot črna noč na morju, bliskate se mu dve silni iskri. Ali mu kak neprijeten spomin dušo kali, ali ga vnema boj z vrati njegovimi in njegove domovine, ali se je zamislil v nesrečno neljubo prihodnost? Kdo vé!

Veter še zmirom dremlje in tesna tišina vlada na morski planjavi, kar prileti ko blisk lahek čolnič, in iz njega skoči mornar in šine naravnost k mladenču: „Bojmir, dve ladije rimski bote v kratkem na pečinah; zagledale ste ogenj tu na bregu in se pomikujete sem.“

Kot bi trenil, skočijo vojaki na noge in se rivajo krog Bojmira: „Knez! dovoli nam nadnje, v dnu morja naj se še dans somi ž njimi gosté!“

„Na šajke!“ se sliši glas poglavarjev in od vseh krajev so hiteli brodarji in vojaki in polnili šajke; vse je živelo in se gibalo, kjer je pred le grom davorije donel. Ogenj se bolj oživi in uplameni, da švigajoči jeziki daleč razsvetlujejo okolico. Bojmir se prikaže iz zatišja, ogerne risovo kožo, dene visoko čelado na glavo, poprime sulico in stopi v eno naj večih in naj lepših šajk: Šajke odrinejo od brega in iz vseh gerl zagermi:

Na morju rojen, na morju zrejen !

Mi oče vihar podelil za dar

Prijatle valove in brate vetrove,

In mati tama rodila je pa

Mi grozo in noč sestri na pomoč.

Jaz zbral za nevesto pomorsko sem cesto,

Po kateri letim in ladje podim,

In moram možé in rimske gospé

In nežne vojsake nam delati tlake.

Bog živi rojake na morju junake !

Petje še ni umolknilo, ko so od vseh strani hitre šajke prive-slale in se zedinile. Precej daleč na morju so se začele deliti; ne-ktere so hitro bežale naprej, druge so bolj počasno se pomikale. Tiho je bilo vse, nobenega glasú ni bilo čuti, le tu in tam je motilo tihoto orožje, ki so ga ostrili mornarji.

Bistre oči mornarjev so zagledale kmalo veličanski ladiji. Bela jadra so bila napihnjena mile sape in morda še bolj ošabnosti rimske. Sužnji veslarji so vesla obračali po enoličnem glasu piščali in ječali pod težkim neusmiljenim jarmom; z enakomernim ploskanjem v valove se je čudno vjemalo milo globoko njih zdihovanje. Na prvi ladiji je veselo gostovanje: Svitli valovi luči so se razlivali čez zlate in sre-berne preproge in razsvetljevali raznopisane vzhodne tkanine. Vince je šumelo v zlatih čašah; okusno sadje, očem in gerlu prijetno, bli-ščelo je iz umetno delanih posod; arabsko kadilo je delalo lahke meglice in puhtilo čarobne vonjave. Rimski vojaki so se veselo go-stili; čaše zvené, polne sladke greške kapljice; glasni govori in raz-uzdani smehi donijo po tistem morskem zerkalu. Dva mladenča iz krasne, pa sužnje Greške sta zbujala kitari mile harmonije iz sreber-nih strun, milo in tožno so doneli glasovi. Melanholično in zamišljeno sta pela, oči v morje obrnjene, nista mogla gledati ošabnih obrazov ljudskih zatiravcev. Malo prenehata in staro bojno pesem greško mo-gočno in serčno zapojeta; iz pers je donel nehoté divji glas minule svobode, ki je jima lica in oči iskreno vnemal. Kot se togotni ne-urnik divje valí s stermih planin in v derečem toku vse razdeva in ruši, kar mladi prostosti kljubuje: tako je donelo petje iz mladih persi spomnivših se stare svobode. — Enako gostovanje je bilo tudi na drugi ladiji, le tla so bila že dobro napojena s sladkim vinom in medleli so že veselovavci.

Mladenča še pojeta; pri besedah pa: „Sveta mila domovina, zate sladko je umreti“ zagermi Rimcem že preznani glas: Sveta svoboda! in obe ladiji je objelo šajk brez števila. Grozni glas je zbudil vse iz veselja; vojaki in mornarji so vreli iz spodnjih predalov ladjinih; pa prepozno. Neštevilni kaveljni so se vbodli v stene in lezli kot mravlje so ljuti Japodi. Rimski vojaki branijo, pa le, ker jih silni po-

veljnik z mečem priganja. Orožje zveni. Rimci z mečem sečejo, Japodi z bodali in sulicami bodejo, iz ran brizga kri. Umirajoči in ranjeni stočejo. Rimci se umikajo in Japodi vriskajo. Še enkrat zagermi: sveta svoboda! in Bojmir in tovarši njegovi so na ladiji. Bojmir bode in razsaja med Rimci kot neusmiljeni Davor v bojnem hrupu. Japodi so zmagali in iz obéh ladij zavriskajo: Smert vragom! Vojaki, navaženi sužnosti, prosijo milosti, pa divji razkačeni mornar noče slišati, bode in seka. Le malo število se še brani in ž njimi poveljnik ladije, pa kmalo je premagano majheno kerdelo; poveljnik pa si zakrije obraz prime za bodalce in si presune serce, da v mogočnem curku pribrizga črna kri in — on se zgrudi med mrtve tovarše.

Na drugi ladiji je bil še laži boj. Vojaki so se podali, mlade plemenitnike pa, ki so junaci le pri gostijah in zabavah, so dobili postaknjene po raznih ladjinih prostorih. Kje so, nježni junaki, slike vaših očetov? Morda le na domačem ognjišču. Vaše serce pa zanje nič ne ve; nič ne ve, da niso bili tako mehkužni, maloserčni in boječi za življenje svoje; slavna smert jim je bila draža od sužnjega življenja. Niso najemali sužnjev in jih namesto sebe pošiljali v boj; sami so se junaško bojevali in si pridobivali čast, slavo in bogastvo.

Sedaj začno ladijo preiskovati. Zaženo se v notranja predala; in kmalo pripeljejo pet Rimljank. V tanka bela oblačila so bile zavite, obraz zagernjen z neprevidljivim naličjem. Krasna vitka rast se ni dala skrivati, in lahka hoja jim je dajala čuden mik. Bojmir osupne, ko mu pripeljejo krasne gospé. Odgerne prvi lahko naličje, in krasna deklica pobesi oči; lice jej zarudi, kot sneg na visocih planinah v jutranji zarji. Mila nedolžna podoba mu gane serce; gladi jo po lepem licu in po svitločernih laséh in praša: „Ali imate še sorodbine na ladiji? Ne bojte se, nič žalega se vam ne stori. Ali ste iz Rima? Kam imate pot namenjeno?“ — Še zmirom molči zala sramožljivka, le enkrat si upa šiniti s pogledom na mladenča in še bolj zarudí; krasni črni kodri junaškega mladenča in svitli bliski njegovih oči so ji jezik popolnoma zavezali.

Med tem mornarji plenijo in dragocenosti skupej znašajo. Kar je ta čas mogočni Rim zamogel lepega, druzega, življenju prijetnega, vse je bilo tu združeno. Zlate in sreberne oklepe, dragocene meče in drugo orožje, izverstno delano, draga kadila in dišeča mazila, sladka južna vina, drage persijske preproge in tanka svilnata umetno z zlatom všita oblačila, rumene čerolisaste risje kože za olepšavo pri lovu — vse so sabo imeli. Bojmir vse po verhu pogleda, le nad nekim mečem se mu ustavijo oči; pozorno ga ogleduje. Ročaj mu je bil zlat in z dragimi kamni obložen. Vzame ga v roko in mahne na vse štiri vetrove; ogleduje še bolj na tanko ostrino, potem pokliče sivega mornarja in mu pokaže orožje: „Ali ni to, Bojar, mojega očeta strašni meč, ki je tako moril takrat, ko so bežale vojne zvitega

Julija Cesarja, ki ga je tudi pozneje sukal, pa le v silno nevarnih prilikah. Ali se ga še spominjaš?"

Zvesti sluga se zjoka in poljubi meč: „Drago orožje, ki te je moj slavní gospodár in tvoj mili oče, knez, tako verlo sukal, bodi pozdravljen! Ko nam je stari Svetoslav zginil, tudi tega meča ni bilo nikjer, in ž njim je opešala tudi naša moč. Ohrani ga, Bojmir, stara delščina tvojih dedov je; čudna moč je v njem, in še čudnišo moč daje tistemu, ki ga sukati zna zoper sovražnike domovine!"

Bojmir doslej še ni mogel zvediti, kako mu je zginil oče: ali je v boju padel, ali je na skrivnih potih Rimcem v pest prišel. Svetoslav je bil naj hujši in naj hrabriši sovražnik Rimcem; tedaj so ga oni čertili in stregli mu po življenju na vso moč, da bi mu zavezali strupeni ostri jezik in hrabro strašno desnico. Berž ukaže Bojmir vjete plemenitnike pripeljati, ker se nadja sporočila po očetu. Bledi so, ko zimski mesec; oči imajo pobešene in kolena se jim šibijo. Terdo jih upraša: „Kje in kako je prišel ta meč na ladijo? Kje je njegov prejšni posestnik?" Eden za drugim pogledajo meč, pa nobeden ga ne pozna; le mlad plemič povzame besedo: „Mi ne vemo, ker pridemo pervikrat v te kraje; če moj oče, poveljnik te ladije, ali njegov sluga tega ne vesta, nobeden ne ve povedati." Vse jetnike da pred se pripeljati, pa nobeden ne pozna meča. Na zadnje privlečejo silovitega vojaka, ki je na vseh udih kervavel; na obrazu se mu je brala ljuta zvijača in divji blisk ognjenih oči je razodeval njegov grozoviti značaj. Bojmir ga precej spozna in mu reče: „Kaj te je lesem prineslo? Odpadenec! poznaš li ta meč?"

Peklensko veselje se mu zasveti v očéh in reče: „Poznam ga, pa nikoli več ga ne bo sukala prejšna roka in zabadala v persi sovražnikom. Mislim, da že za večno spi v ladjini temnici; ne bo je več gledal svitle solnčne luči!"

Mornarji se zaleté v doljne izbe in iščejo. V zdoljni temni izbi leži priklenjen v težke verige junak Svetoslav, le malo še živ; odklenejo mu železje in ga prinesó pred sina. Siva dolga brada mu pokriva obraz, oblačilo je že trohnelo in oči, kdaj tako bistre in iskrene, so ogenj zgubile in v vedni noči oslepele. Ko Bojmir zagleda očeta v taci podobi, se na ves glas zajoče, ga objema in poljubljuje, vso ljubezen detinsko bi pred njim rad v solze zлил. Praša sivega očeta: „Kaj naj storim, nesrečni oča moj, nad kom se hočem maščevati?"

Onemogli junak s slabim glasom reče: „Podajte mi kozarec bistrega vinca!" — V zlati čaši mu podajo žarnih kapljic, rudečih kot kri junaška. Izpije in globoko vzdihne, se oddahne in povzame besedo: „Ljubi sin! vidim, da kri v tvojih žilah ni slabša od moje; pa tudi vem, da mera življenja mojega je polna; več ne bom po morju podil sovražnikov in več ne bom se bojeval ž njimi v naših gozdih! — Tvojo in mojo domovino v kratkem napadejo neštevilne

trume, ki bodo razdevale mesta in vas sužnje prodajale neusmiljenim gospodarjem. Prizezi mi tedaj pri bogovih, da se nikoli ne pomiriš z Rimci in da boš večno sovraštvo do njih v sercu redil."

"Dragi oče! tvoje je velepati, moje storiti!" reče sin, in sivi junak obnemore; veselje mirno se mu na obrazu zasveti in duša zleti iz krepkih pers pod oblake.

Bojmir zapove ves bogati plen in sužnje vojake in žene v šajke spraviti, le dišeča mazila je prideržal na ladiji. Zvesti sluga Svetoslavov je z njimi truplo junakovo mazilil in s kadili potresal. Grozovitega odpadenca in izdajavca Svetoslavovega so pa na jadrilo priklenili, da sprejme zaslužen plačilo v praskajočem ognju. Potem zasmodé obé ladiji. Na eni je bilo junakovo truplo, na drugi je bil priklenjen izdajavec, da bi s svojo bližino ne skrunil svetega ognja na prvi. Mornarji pa poskačejo v šajke in v velikem krogu obdajo plameneče ladiji. Prijetne dišave so se širile s perve ladije. Mali plamenčki so se kmalo objeli in veličansk ognjen steber se je vzdigoval v černo nebo; dim se je valil v velicih oblakih v nebesno širjavo in svet groznega plamena se je razlival čez neizmerno morsko planjavo. Tako čast je v črni temni noči napravil Bojmir ljubemu očetu in narod japonski junaku in branitelju svojemu. Drugačna čast je doletela izdajavca domovine. Togotno in divje je iz začetka gledal švigajoči plamen in nazoče gledavce, nekdanj svoje brate na morskem polju; potem jame strašno rujoveti in kričati za usmiljenje, pa le praskajoči ogenj mu je odgovoril.

Drugo jutro so se galebi in druge morske ptice zibale na ostan-kih pogorelih ladij, in solnce ni vidilo nobene šajke več. Neka čudna tihota je ležala na morju, le pluskajoči valovi so si zvesto šeptali.

II.

Gosli si plačala moje,
Serca nisi mi plačala.
M. Vilhar.

Rumeno solnce je šlo za visoke verhove notranjskih gorá počivat od dnevnega truda v naročju temne noči; le zarji, krasni hčeri svoji, je naročilo, naj obilo iz bogatega krila rosnih biserjev siplje zemlji na potno čelo. Tema se je razlila čez mesto Metulje. Rudeči oblaci nad njim so se belili in luna je prikazovala lice. Mesto, čez dan tako živo, je popolnoma potihnilo, le straže na mestnih zidovih so enakomerno koračile sem ter tje. Po ulicah je hitro koračil mladeneč, z lahkim plaščem odet; zlate lase je lahen vetrič razpihoval in lepi moški obraz luna obsevala. Po hitri hoji se pozna, da se mu mudi, in tako je bežal čez več ulic. Nakrat obstoji pred velikim vertom, skoči čez ograjo in zgine med množino gostega drevja. Kmaló se je

razlegalo v nočni tihoti lepo junaško petje, ki so ga spremljale blagolasne strune :

Krasna roža, cvet Metuljski,
Moje zlato, moje blago,
Lepi svet brez tebe pust je,
Ljubomila, moje drago!

Tvoja sta očesa zvezdi,
Tvoje lice zarja mlada,
Ti pa si mi svitlo solnce
Mojega živetja nada.

Iz oči poslala iskro
V moje si serce plameče:
Pošli iz oči hladilo
Tudi v serce hrepeneče!

Al te kdaj imenoval bom,
Ljubo milo mi nevesto?
Al te, draga, kdaj objamem
Družico življenja zvesto?

Pesnik umolkne, le strune se glasé, pa tako milo, kot bi lahek vetrič nežno lice rožicam poljuboval; kot bi se v lepi lunini noči gibljivi valčki jezera zvesto pogovarjali. Oknice nad pevcem se odpre in zlat kozarec mu prileti za plačilo; bela rokica ga je spustila in glas mu udari na uho: „Sprejmi kozarec za plačilo, da si plamen in hrepenenje ugasiš; s sladkim vincem nalit ti bo lajšal med zvestimi prijatli živetja težo. Jaz pa tvoja ne morem biti!“ in bela podoba od okna zgine. — Pevcu te besede strupeno pšico v serce spusté. Serd in jeza ga prevzame in z drugim glasom se oberne Ljubor — tako je bilo mladenču ime — proti oknu, od kodar mu je kozarec priletel: „Gizdavo dekle, prevzetna hči junaškega očeta! vedi, da sem še nocoj morda tvoj zapovednik, in uklanjaj se mi bo oče tvoj, ki je zdaj prvi starašina Metuljski. Kmalo bo konec tvojega napuha!“

Potem odide in zgine v bližnjo hišo. Kmalo spet pride, pa vojniška oprava ga je krasila; na bliščeči čeladi se je ponosno zibalo mehko perje, zlati oklep se je lesketal v luninem svitu; rudeči vojaški plašč in gosposka hoja mu dajeta posebno prednost; vse je kazalo, da je ustvarjen za kneza junaškemu narodu. Ko pride do poslopja, kjer so se nocoj zbirali župani in vsi veljaki japodski, sprejme ga mnogo prijatlov z neznanim veseljem in ga v velikem hrupu peljejo v zbornico, kjer je bil častni sedež zanj pripravljen. Zbornica je bila velika krasna dvorana, na stenah so visele sjajne vojniške oprave in orožja, ki so jih pridobili v mnogih kervavih bojih. Vsem pričujočim se je bralo na obrazih, da niso življenja prebili v prijetnem mirnem času. Ni dosti teh zagorelih lic gladila nežna roka drage žene in ljubih otrok, marveč je ostri meč globoke brazde čertal po divjih obrazih in ledena burja na morju iskre v očeh plamenila. Tedaj se je dalo misliti, da se kreпка roka in burno življenje ne podverže mirni spravi in le količkaj nesvobodni želji.

Posvetovanje se je pričelo. Starašina Metuljski, star zveden junak, sede na prestol. Siva dolga brada mu srebri častitljivi obraz in krepek glas mu doní po prostorni dvorani: „Sošli smo se, dragi

bratje, da se posvetujemo, kako nam je braniti domovino starih sovražnikov, ki nas v malo dneh napadejo. Mlad vojskovodja je na čelu sovražne vojne, pa je sinovec strašnega Julija, ki ga vsak nas pozna. Pa zavoljo mladosti njegove, mislim, ne smemo zaničevati moči, ki jo derži v krepki roci. Pervi prijatelj mu je silni pobijavec Agripa, ki nam še veliko opraviti da. Morska stran je zavarovana, le mestom našim žuga razdjanje. Treba nam je v tej nevarnosti junaka, ki ima hrabro desnico in oster vid, ki goji goreče domoljubje do domovine in naroda, in ki je vreden vsega zaupanja. Jaz izvolim Bojmira, naškega sinu slavnega očeta, ki morda še nočoj v mesto dospe. Hvale mu ne bom preveč kadil, saj vsak že pozna hrabro rodoljubno desnico in zvedeno oko v bojih, kjer bije za sto družih in globoke rane sekati zna verstam sovražnikovim. Kdor boljšega junaka, pripravnega za vodstvo deželi pozna, naj ga naznani, da se mu izroči bramba japonske dežele."

Umolkne. Nastopi globoka tišina. Vsak sam zase premišljuje besede starešinine; resni trenutki so bili in morda so jih vsi čutili. Blagor domovine in sveta svoboda sta bila v vseh persih globoko vdolbljena, le za njo so živeli in vsi so bili pripravi, plemenito kervco za njo preliti. Dvigne se star junak rekoč, da je zadovoljen s sinom Svetoslavovim in mu pokorščino priseže za vse: naj gospodari ž njim, s premoženjem in njegovo veljavnostjo, do smerti mu hoče zvest ostati. Tak glas se je slišal iz mnogih ust starih in zvedenih mož. Mlajše je pa vnemala nazočnost Ljuborjeva, ki je bil tudi veseljšega značaja od Bojmira, ki je bil resen v besedah in djanjih. In mlajših eden spregovori zanj besedo. „Bojmir res zna obnašati se v bojih, ali ni mu dano, da bi si s prijazno besedo pridobival serca drugih; velevali zna ali po okolišinah in osebah se ne ve ravhati. Morda bi bolje bilo, da Ljuborja kneza postavimo, vé se vesti v boju in v miru; njegov prijazen govor morda predobi Rimce ali saj nekoliko njihovih poveljnikov; boj bo laži in gotoviša zmaga, še se nesloga v njih tabor vgnjezdi. Jaz sem tedaj za Ljuborja in še družih dosti je zanj."

Pa ni še izgovoril, ko prisopiha v zbornico vojak. Zaprášena mu je vsa obleka, pot se mu v debelih sragah s čela cedí; bere se mu na zagorelem obrazu veliko veselje; malo se oddahne in začne:

„Razkadile so se v prah in dim rimske ladije na morju! Pred dobrim tednom smo ugrabili dve krasni ladiji, na katerih so bili poveljniki vojakov, ki so se še daleč zad v ladijah pomikali k našim bregovom. Naskočili smo ladiji, in posekali vse, le nekaj skritih mladih plemenitih Rimcev smo vjeli, izprašali jih in zvedili, kaj nas čaka. Na eni ladiji smo dobili Svetoslava, vklenjenega in na pol mertvega; umerl je v rokah Bojmirjevih; potlej smo obé ladiji zažgali. Bojmir zvedši, da še vojnih ladij polnih vojšakov za malo dni pride, je zbral šajke, kar je naših tamkaj bilo, in povabil bližnje sosedes, ki so vsi radi prišli. — Pred tremi dnovi so se prizibale ladije.

Neznani so še sovražniki v našem morju; ognjeni stebri na skalnatih bregovih vsako ladijo privabijo na skrite skaline, in tudi te smo zvodili v temni noči na skaline in vse na enkrat naskočili. Kakšen boj je bil tu, ne more človeški jezik dopovedati; pšice so kar šumele po nočnem zraku, štiti železni in meči jekleni so grozno zveneli. Tu je bil vesel krik in tu spet žalostno stokanje, kri je v rekah tekla po ladijah. Bojmir se je v sredo med ladije zagnal in naj večo z verlimi mornarji napadel. Divje je sekal, vse je ječalo pod njegovo desnico in zagermel je glas iz ust: Zmagali smo! V trenutku je bil ogenj na več krajih zapaljen in strašno svečavo smo pri kervavem delu imeli. Veliko plena je prišlo v naše roke. Zvedili smo, da se bliža velika vojska rimska našim mestom, in da so ravno ti vojaki bili tje namenjeni. Šajke smo poskrili v zatoke, ki jih visoke skale branijo in skrivajo, in nekaj stražarjev tje postavili; drugi smo se pa na kopno podali, da se zedinimo z vašimi četami. Tako je veleval Bojmir in storili smo vse, ker mu vsak zaupa. In zakaj bi mu ne zaupali? Kamor nas on pelje, zmaga je gotova; ko očeta ga spoštujemo. V malo dneh bo tukaj, da zve vaše povelje, slavna skupščina!"

Enoglasno skor je bil Bojmir za kneza izvoljen. Zbor se je končal, poln zaupanja v mladega hrabrega vojvoda in v njegove serčne trume. Veseli so se razšli junaki. Vsak si je ponovil prisego zvestobe, in v veseli nadi mu je žlahno serce zaigralo; le Ljubor je z zobmi škripal. V temne oblake je zavil čelo, iz oči so mu švigali bliski neizmerne serda, pa tih in zamišljen je korakal proti domu.

(Dalje in konec prihodnjic.)

Sonet.

Popotnik, kedar v tamen gozd zagazi,
Kjer ni mu gladke ceste, ne ravnine,
Kjer le nevarne so domá zverine,
Otožen po samoti pusti lazi.

Tu znani ne srečujejo obrazi,
Cveteče ga ne mičejo ledine;
Pa naglo ga otožnost britka mine,
Ko spet na svitem pravo pot zapazi.

Tako, moj dragi rod! si dolgo hodil
Po poti tamni, solnce ni sijalo,
In sreča mnogokrat te ni ljubila;

Pa doba nova se ti je zbudila,
In leto vsako sreče več bo dalo,
Če bo de duh krepák te vedno vodil.

A. Okiški,

Tri dni v Cerknici.

Kje je tako jezero, da ribiča, lovca in kmeta
V enem letu redi? Ti o Notranjsko ga imaš.

Notranjec si, pa še naše Cirknice vidil nisi; pojdi jutri z menoj, ne bo ti žal, da si me ubogal." Tako si mi govoril, mili France, ko sva se sprehajala ob bregu Reke po bistriški dolini. Jaz sem te pa z veseljem slušal, in ti desnico dal, da hočem s teboj v tvoj rojstni kraj popotovati. Hodila sva še nekoliko časa po polju, radovaje se lepega večera, da je veliki Ternovski zvon pozdravil nebes kraljico. Če dalje je bilo bolj tiho, in tudi škerjanček, ki sva ga poprej poslušala, je umolknil ter se spustil z višav v rosno travo. "Čas je, da se verneva" si mi rekel. Vernila sva se in se ločila: ti si šel v Ternovo, jaz sem pa korakal proti Bistrici.

Drugo jutro — bilo je krasno jutro 4. septembra — sem odri-nil z dragim pobratimom Francetom proti št. Petru. Hitri konjiček je dirjal in v kratkem času, kakor da so naju berzonoge vile tje zanesle, sva na postaji št. Peterski z vozička stopila. Nekaj časa sva morala čakati, da je priderdral hlaпон. Med tem sva ogledala okolico proti Košani in dolino, ki se proti Zagorju razprostira. Obe dolini ste še precej prijazni in razveseluje ti serce prijetna zelenjava, ki kinča rodovitno polje. O da bi tudi hribi tako prijetno zeleni bili! Pa kaka razlika! Oni so s kamnjem posuti, kakor da bi jih bila jesenska slana obelila. Čudno se mora posebno Gorencu, Dolencu in drugemu popotniku zdeti, ko njegove oči ne gledajo prijaznih logov, ki v njegovi domovini griče venčajo, in cvetečih vinogradov, ki kitijo njegove gorice. Namesto vsega tega opazuje le gole apnene skale, ki kvišku stermijo ter Kraševca po dnevu in po noči opominjajo na revšino in nemilo osodo, s katero se mora vedno bojevati. — Pa kaj ti bom, dragi bravec! Krasa opisoval, saj si gotovo, če ga še sam vidil nisi, mnogo bral o njem in slišal. Le toliko rečem, da „touristi“ po Krasu potovaje velikokrat vse še bolj divje in žalostno nahajajo, kakor je v resnici. Spominjam se, da sem bral v nemških bukvah, ktere so celó za šole namenjene, da na Krasu je vse le terda skala, da na njem ni nobene travice, — nobenega drevesca. Gore so res zeló kamnite, pa med gorami je mnogo lepih, prijaznih dolin in dolinic, rodovitnih njiv in senožet. Pa čuj! železne kolesa so priderdrale; zvonec opominja, naj hitimo: vsedeva se naglo, ter odrineva proti čudnemu krajnskemu tergu, proti beli Cerknici. Na Rakeku skočiva z voza; ker Cerknica ni tik železnice, ampak od železnice do Cerknice je še ura hodá. Poldansko solnce je silno pripekalo in prah je obdajal kakor gost oblak voziček, na katerem sem se s Francetom peljal proti kraju, kamor sva

bila namenjena. Kmalo se odpre najnim očém široka planjava; mejijo planjavo od vseh strani zeleni hribje. Pod nekim gričem je mnogo hiš, med hišami se pa dviguje enak mogočnemu čuvaju cerkven zvonik. Pobratim se k meni oberne in reče: Glej, ta planjava bo do malo tednov cerkniško jezero in tamkaj je Cerknica.

II.

Še zdaj mi se, ljubi France, dobro zdi, ko se spominjam, kako so me tvoji ljubi starši prijazno in gostoljubno sprejeli. Ko smo se pozdravili, hiteli so mati v kuhinjo, pripravljat dobrega kosila; oče so naju pa peljali v gornico, v sobo, katero si bil ti pred mnogo leti z dvema na zid narisanimi podobama okiňčal. Ko sva se pri obedu okrepčala in z dolencem žejo pogasila, obiskala sva gospod L—ja, verlega Slovenca. Ta gospod naju je spremljal po cerkniškem tergu; pojdi tudi ti, dragi bravec, z nami, da Cerknico nekoliko ogledamo.

Cerknica, — na Notrajskem naj večí terg, — ima 240 hiš, med kterimi so nektare prav lepe in velike. Skoraj v sredi terga rase koščata, zeló debela lipa. Blizó lipe se dviguje staro zidovje, ki obdaja veliko cerkniško farno cerkev. Opominjajo nas te zidine grozovitih Otomanov, ki so pred 240 leti naše mirne doline napadali, kri pre-livali, terge in vasi požigali. Morebiti ga ni na Krajskem kraja, da bi bil toliko po Turcih terpel, kot ravno Cerknica. Te ozidja so bile ob časih turskih napadov tabor, ravno tak, kakor na Šmarni gori pri Ljubljani in na več drugih krajih. — Spremljaj me, dragi bravec, še nekoliko v cerkev, ktera se mogočno in ponosno nad stare zidine dviguje. Dolga in široka, prostorna je dovelj, kakoršna je veliki fari potrebna. Lepe zeló velike orgle in krasna prižnica zaljšajo božjo hišo. Na levi strani velkega oltarja visi na zidu kake 3 čevlje visoka in 2 široka podoba svete Notburge. Po besedah umetnikov je ta podoba krasno, izverstno delo nekega neznanega mojstra. In res so obrazi tako mili, kakor da bi jim bil umetnik življenje vdihnil, in barve tako žive, kakor da bi bila podoba letos izdelana. Visela je dolgo v kapelici bližnjega, nekđaj slovečega, sedaj razrušenega samostana. Ko je povelje cesarja Jožefa samotarce razpodilo in zob časa samostan razdjal, prenesli so to podobo iz ondotne kapelice v cerkniško cerkev. Pozneje bom o tem samostanu že nekoliko govoril. Kakšni so pa oltarji v cerkniški cerkvi? Stari, plesnovi, červojedni so, da je groza. Vdaril si ti, France, ne velki oltar z roko in stresel se je, kakor da bi se na naji podreti hotel. Pa to je prav, da bodo stari žertveniki skoraj odslužili in novi na njihovo mesto postavljeni. Razun neke starinske v steno vzdane kamnite plošče nima cerkev nič znamenitega. Kaj je na ploščo vpisano, tega nisem mogel razločiti; pisanje ni ne latinsko ne glagoliško, ne cirilsko, ampak staro gotiško. Pa pojmo iz božje hiše, saj se že mračí.

III.

Že je bil dan napočil in po Cerknici je bilo že vse na nogah, ko sva midva, mili pobratime, še sladko spala. Ali se še spominjaš, da sem ti pri zajterku pravil, kaj mi se je sanjalo? V labkem čolniču sva veslala po srebernem zerkalu cerkniškega jezera. Pa glej, naenkrat se začne jezero sušiti in suha zemlja kazati in v malo trenutkih sva peš hodila, kjer sva se poprej v čolniču zibala. To mi se je sanjalo, ko zaslišim pod oknom trobentin glas doneti. Zbudim se ter premišlujem, kaj bi to biti utegnilo. Vojaki tod ne potujejo, pošta se tod ne vozi, — kaj je toraj to? Berž skočim s postelje do okna, pa smeha se nisem mogel zderžati, ko zapazim na zid naslonjenega moža lepo popotnico trobiti. Bil je to cerkniški čednik, ki je vabil koze na pašo. Velika množica je že pred njim na travnik korakala. Rekel si takrat ti France: „Glej pri nas imamo zmerom godbo, sinoči naju je v spanje zazibala godba, ki se je razlegala v sobi bližnje gostivnice, dans nas je pa zbudila mogočna čednikova tromba. — Ko sva se s tovaršem po polju sprehajala, naji je pripeljala pot do pokopališča:

Naj groblje nas je pot vodila,

Kjer bratje mili mi ležijo:

Jih črna zemlja je zakrila, —

Naj v večnem miru mirno spijo!

Odperla sva železne vrata, ter stopila na ta žalostni vert. V sredi je sozidana cerkvica sv. Janeza; okoli nje je grob pri grobu, križ pri križu. Na ogradni zid je nekoliko kamnitih spominkov vzdanih. Grobni napisi so vsi slovenski. Tistih neslanih, nespodobnih, smešnih napisov, kakoršnih je mnogo po drugih pokopališčih, tukaj nisem opazil. Pa pojmo iz tega žalostnega kraja, saj je tudi solnce visoko na nebu, opominja nas, da je čas verniti se. —

Ravno ta dan sem ogledal Martinjaško pogorišče. Martinjak je velika vas uro hoda od Cirknice. Nekoliko dni, preden sem tamkaj bil, je pokončal strašen požar celo vas — to je 104 poslopja. Gole zidine šterlijo na kvisko, stréhe ni še nobene bilo. Mislil sem si, da vidim kako azijsko mesto, ko sem se bližal pogorišču velike vasi. Milo mi je pri sercu bilo, ko sem vidil pred hišami cele družine sedeti in s solznim očesom zavživati svojo revno večerjico. Neki siv mož je globoko zdihnil rekoč: „Kaj bo z nami sirotami, ko jamejo merzli zimski vetrovi pihati!“ —

IV.

Nepozabljive so ure, ktere preživi človek s pravim zvestim prijateljom. Tako vem tudi jaz, mili France, za vsak pogovor, ki sva

ga imela o šolskih praznikih, za vsako stopinjco, ki sva jo storila. Na poti k jezeru si mi pokazal gosto obraščen hrib Javornik; jaz sem te pa spomnil Miroslavovih verstic, ki se glasé:

„Tam Javornik černi
Zaslanja izhod;
Po notranjski zemlji
Pozdravlja naš rod.

Jezero cerkljansko
Mu pere nogé,
Pa bukev in javor
Hladita sercé.

Zares lepše ni mogel naš notranjski pesnik hriba opisati. V resnici si Javornik noge v jezeru moči, in sercé mu hladi koščato drevje. —

Suhemu jezeru smo se približali. Čuj! milo zvonenje se zasliši od vseh podružnic doneti. Kaj zdaj zvoní, sem radovedno tovarša poprašal? „Zdravo Marijo“ menda še vendar ne? Na to mi odgovori smejaje se verli slovenski pisatelj L.: „močniku zvoní.“ Pristavil je: „Glejte, tam pod gričem, kjer se med koščatimi lipami vidijo tiste razvaline, bil je nekdaj lep kartajzarski samostan. Vsako popoldne je vabil zvon proti večeru samotarce, da hité v cerkvico večernice molit.

Ko so po vaséh zaslišali glas zvona, pozvonili so tudi po vseh podružnicah, da so ljudje vedli, da sedaj menihi molijo. In to zvonenje se je ohranilo do današnjega dne, ko Kartajzarjev in samostanov že dolgo več ni. Ker se pa matere, zaslišavše to reč, večerjo kuhat spravljajo, pravijo ljudjé, da „močniku zvoní“. —

Prijazno se pogovarjaje smo dospeli do jezera, ki je ravno takrat suho bilo. Bilo mi je to po volji; mogel sem jezero okrog in okrog ogledati. To je tedaj cerkniško jezero, jezero, daleč po svetu sloveče; to je jezero, katerega je toliko slavnih mož preiskovalo, občudovalo in opisovalo od očeta Valvazorja do jezerskega župana Kebeta. Opisal ga je Valvazor na tanko in nekatere reči je tudi narisati dal, vendar njegov popis ni zanesljiv. Naj bolj na tanko in zanesljivo je o njem pisal kmet Kebe v Novicah. Ta priletni možiček je kot čolnar in ribič celo svoje življenje na jezeru preživel.

Misli si, ljubi bravec, veliko planjavo obraščeno s travo in bičjem. Po planjavi je mnogo večih in manjih kotlu podobnih luknj. V sredini kotlov je brezdno. Če vanj kamen zaženeš, dolgo bo ropotal, dokler v vodo ne šterbunkne. Te luknje se imenujejo požiravniki in vodonosi. Vsaka luknja ima pa še posebno imé: n. pr. Mala ponikev, Velka ponikev, Krugljica, Stengarca, Konjšica. — Nekatere teh jam se imenujejo „bobnarce“, in to iz tega uzroka, ker te jame po velikem germenju vodo cediti začnejo in takrat, ko vodo dajejo

se sliši v globočini neko votlo bobnenje. Razun teh kotlov so pa tudi take jame, ki peljejo naravnost pod hrib; v nektare se lahko veliko sežnjev daleč pride, kakor n. pr. v „Veliko Karlovco“.

Kedar delj časa dežuje, začne se voda iz več potokov in studencev v jezeru nabirati, tudi začnejo podzemeljske jame in bobnarce vodo dajati in tako je v nekoliko urah cela planjava pod vodo. Kjer je pastir svoje čede pasel in lovec divje golobe streljal, ziblje se zdaj v svojem čolnu ribič, nastavlja mreže ščukam, šlajnom, klenom in drugim ribam. Po vsi pravici se sme o cerkniškem jezeru reči:

Kje je tako jezero, da ribiča, lovca in kmeta
V enem letu redí? Ti o Notranjsko ga imaš.

Ko se jezero sušiti začne, se berzo popolnoma posuši. Podzemeljske jame popijejo vso vodo; in kmalo se kažejo zopet lepe senožeti. Ko smo se jezera nagledali in se že ločiti hotli, pokazal si mi, ljubi France! kraj blizu „Karlovške jame“, ki se imenuje „štari grad“. Še se najdejo v zemlji ostanki zidovja mogočnega gradu. Lepo povest o tem gradu je spisal slavni g. Davorin Terstenjak. Gotovo si, dragi čitatelj, z veseljem v Novicah prebiral „Slovenskega Leandra“.

V.

Solnce je bilo že zašlo in pastirji so od jezera domu gnali svoje dobro rejene čede, ko smo se tudi mi od jezera ločili. Hladen veterc je pihljal od gozda; večer je bil lep in prijazen. Dolgo časa smo po jezeru stopali, hoja nas je utrudila. Ustavili smo se pri županu Kebetu „na jezeru“. Ko smo sedli za široko mizo pod koščato hruško, prinesel je nam oče Kebe steklenico dobrega vina in nekaj za prigrizniti. Sedel je potem tudi sam za mizo. Župan Kebe je kacih 65 let star možak, kakoršnih je nekdanj mnogo bilo, sedaj jih je pa zelo malo. Iz pogovorov, ktere smo imeli, sem berž prevedil, da je pobožen, pošten, zraven pa prebrisan in moder, da malo taci. Pravil nam je, da se je sam naučil brati in pisati, da z veseljem „Novice“ prebira. Tožil je dalje o velicah davkih, o slabih letinah, ki sedaj tarejo kmeta; kako je bil svet nekdanj ves drugačen, kakor zdaj. „Koliko je nekdanj moška beseda veljala! Sedaj je poštenje in pravica iz sveta zginila, da brat bratu ničesar ne more zaupati,“ je ginjen pristavil. Marsikaj smo ga tudi o jezeru popraševali. Povedal nam je, da prav natanjko vse luknje in jame pozna, da je globoko v karlovško jamo šel, kjer pred njim še nobeden bil ni; da bi se, če se ta jama strebi, veliko pred jezero posušilo ter kmetom mnogo več sena dalo. Pa glas moj je rekel, je glas upijočega v puščavi.“ — Prašal sem ga,

ako se kedaj na jezeru kaka nesreča pripeti. Rekel mi je, da njemu ni znana druga, ko ta, da je enkrat mož iz Šembij pri Notranjski Bistrici spomladi, ko se je jezero že tajati začelo, po jezeru hodil; potem je malo postal, ter potegnil iz žepa kresilo, da bi si nakresal ognja za pipo. Pa glej! Kaj se zgodi? Led se vdere in nesrečni človek se vanj pogrezne. — —

Oče župan vstane, prinese ročno še steklenico vina, si nabaše pipo s turnčkom in dalje pripovedati začne, da je bil v „Novicah“ jezero popisal. Rekel je dalje, kako rad prebira Novice in kako je njih branje kmetovavcu koristno. Rekel sem na to g. L—ju: „Oče Kebe so skoraj taki, ko v Bistrici Matija Ličan; tudi ta 85letni starček ni nikoli v šolo hodil, pa slovensko slovstvo bolj pozna ko marsikak osmošolec. Vodnikove in Prešernove pesmi iz glave zna. Novice in Glasnika, Danico in Tovarša od konca do kraja prebera in tudi sam marsiktero pesmico v narodnem duhu spiše. Kdor mi vsega ne verjame, se lahko sam prepriča, da je vse resnica, kar o Ličanu pravim. Ta mož je za Tomanove zaupnice podpise naberal; ta mož je veliko pripomogel, da se v Bistriški dolini slovenščina tako lepo razvija. Marsikakega mladenča, zaničevavca domovine, bi starček Matija Ličan osramotil.“

Pogovarjaje se o tacih in enacih rečeh, smo skoraj zabili, da bo čas verniti se. Noč je bila na nebu že vse zvezde prižgala, oče župan pa svečo na naši mizi. „Čas je verniti se“, je moj prijatelj rekel. „Ustali smo, posloveli se pri verlem županu ter odrinili proti Cerknici. —

VI.

Drugo jutro sva, ljubi France, še nekoliko cerkniško okolico ogledala. „Ure so štete“, sem ti rekel, treba bo meni proti beli Ljubljani.“ Težko sem se ločil od tvojih starišev in od dragega g. L—ja in do malo časa sva jo mahala po stari cesti proti Rakeku. Pridši na grič, kjer je pod koščato lipo kapelica, sem se še enkrat ozerl na lepo cerkniško dolino, še nekoliko stopinj sva storila — in griči so nama pogled nanjo zaperli. Na Rakeku sva se poslovila; vsedel sem se jaz na železnico in odrinil proti poglavitnemu kranjskemu mestu — proti beli Ljubljani; ti si se pa vernil v svojo drago domačijo. — France! če kedaj te verstice bereš, vedi, da ni mi žal, da sem te ubogal. Rad se še spominjam veselih ur, ki sem jih v Cerknici preživel. Bog te živi!

J. B—c.

Slovniški pomenki.

Če, ako, ko, wenn.

Prav je omenil Okiški v svojih opombah (Glasnik l. 21. l. l.), da se rabi v pogojnih stavkih bi le zraven ako in ko; ali to se mi ne zdí prav, da mu je ko = ako. G. Šolar. (Progr. Görz 1858.) deva, kakor je viditi, ako = če, pa dalje tudi ni določil. In kakor je brati v sedanji rabi, je res nekaka prevelika prostost ali, bi rekel, nedoslednost med pisatelji; eden rabi povsod če, drugi le rad ako. Take reči bi bilo treba določiti v monografijah, preden zaidejo v slovnice, saj mora biti gramatikarju vsaka besedica enako važna. Slovenski jezik je kaj logičen in natanjčen v izrazih, zastonj nema treh besed; pa tudi tiste synonyma, kakor pravijo, niso synonyma, so le živo začertane stopinjice, vsaka ima svojo veljavo; beseda, malo spremenjena, ima koj drugi pomen (oblečem, oblačim.) — Naj poskusimo, ali se da ali ne kaj gotovega reči o tej rabi.

Da bo mogoče dobiti razloček med če, ako, ko, je treba ustanoviti teorijo hypotetičnih stavkov, ki se v njih rabijo te vezi. Skušajmo toraj nekaj pogojnih stavkov v verste vrediti po notranjem zmislu, ker le tako je moč posneti stalne pravila za rabo vezi.

I. Oblika. V prvo obliko spadajo tisti stavki, katerih pogojni člen (Vordersatz) se opira na kak dogodjaj ali kak izrek, ali pa tudi, ki je le v mislih govorečega pa vendar kot resnica, tako da izvira iz njega drugi člen (Nachsatz) kot naravni dosledek. Pogoj je v tacih stavkih faktičen, ali vsaj v mislih govorečega resničen. (Subjektive Wirklichkeit.)

Naj nam spričajo izgledi tile: Že velja, če ste vi božji hlapci, smo mi božji psi ter vas bomo vedno napadali, (odgovori Samo Dagobertu, ki je djal, da kot božji služabnik ne more ž njim prijaznosti imeti.) — No, če ti pa je naše petje všeč, pa še eno zakrožimo. (Marjanca je pred pevce hvalila.) — Če so stric po té pisali (kakor praviš), te bodo tudi radi pri sebi imeli. (Kosm.) Če nečeš jesti, pa pusti (pravi mati otroku, ki se kremži). — Ludo misliš, če misliš mene, mojo naravo voditi. (Valj.) — Če pa te tako silno bitve mika, ga boš na polju orleanskem našel. — Če je nadušena poslanka božja, bo najti znala kralja svojega. — Če razodeti skrite veš reči, poznaš jih dobro, preden govorim. (Kos.) — In pa ti le: Zastonj se človek upira, ako mu Bog na pomaga. — Ako se pri otrocih zarano ne potrebjajo slabi nagoni in razvade, hitro se zarastejo, da so otroci sro-

vina. — Svet se po samih šolah ne 'poboljša, ako stariši doma pravega dna ne položijo. — Vse tako radovanje le časek terpi, ako se veselja cvet v izveličanski sad ne obzori. (Slom.) — Ako se sadne drevesa večkrat presadé, močnejše in gosteje korenine zaredé. — Ako želiš učenosti, podaj se v velike mesta med učene ljudi; ako hlepiš po časti in visoki službi, pojdi, kamur te serce pelje; ako pa želiš prave sreče, ostani v svoji domovini. (Erj.) — Iz teh in enacih stavkov je lahko razviditi, da slovenščina rabi v pogojnih stavkih I. oblike dve vezi, če in ako, vendar tako, da je če v stavkih, ki so bolj konkretnega zapopadka, ki kaj faktičnega za podlago imajo, ali ki se nanašajo na to, kar se je ravno govorilo in kar se vidi iz okolščin; ako pa je takrat, kedar je pogojni stavek bolj splošen, slovesen, ali ki ga vzame človek le v mislih za podlago svojega izreka. Če in ako sta tedaj le analogi, pa ne edno; če je objektivni, ako subjektiven. Res da pisatelji jih mešajo, to nam kažejo že stari pregovori: Če se sušca more že orati, malotravna mora drevo stati; ako sušca dolgo sneg leži, on setev prav močno boli. (N. 58, 94.) Ali tudi na take natančnosti bi se imelo porajati.

Opomba. Da ima če res zgor navedeni pomen, tega so nam priča sestavljeni četudi, čeravno v koncesivnih stavkih, ki imajo vselej faktične reči za podlago, n. pr.: Moramo se nenaravnega pota poprijeti, četudi ne vemo, ako in kdaj se nam bodo pravične želje spolnile. Čeravno si ni mogel razjasniti Martinovega pisanja, je bil vendar prepričan, da je M. dobro računal.

II. Oblika. K drugi obliki spadajo stavki, katerih pogojni člen nima ne subjektivne, ne objektivne veljave, ker se mu vselej lahko pristavi nasprotje pa ni, pa je, pa ni bilo, pa je bilo, in toraj naravno tudi drugi člen, kot dosledek, veljave imeti ne more. Vzamemo pogoj, da pokažemo, da ni nastopila reč, ker ni spolnjen pogoj, kajti ker pade pogoj, pade tudi pogojena reč. Reč nima stalnosti, ker je pogoj objektivno neresničen. (objektive Nichtwirklichkeit.)

Poglejmo si to na sledečih stavkih: Ko bi ne bila krepka roka moja vodila vas (pa vas je), nikdar bi gledali ne bili dima dimnikov orleanskih. (Kos.) — Koliko bi še iz gerškega in latinskega slovenskih imen na dan prišlo, ko bi bili oboji k in c pisali in v izgovarjanji razločevali (pa niso). (Pož.) — Ko bi bil vedel, da pridete spet, pustil bi bil vse, kakor je bilo, le enega korena bi ne bil vergel iz verta. (Erj.) — Ko bi vedli in spoznali, kaj je čas in kako hiti, vse drugači obračali bi njega minljive dni. (Slom.) — Ko bi Magjar ne vidil silnega brezdna, ki požira njegov narod, bi menda ne bil v sercu drug, kot na obrazu. (Šub.) — Ko solnce bi ne peklo iz višine, kako zorela bi polja kraljica; ko vroči trud bi ne potil človeka, kako bi v persih misel se rodila. (Cegn.) — Vsakemu tacih stavkov lahko

prideneš nasprotje, kakor bi rekel p.: Ko bi denarje imel (pa jih nimam), bi te precej plačal, to je, te ne morem plačati, ker denarjev nimam. Drugi člen ne nastopi, ker prvi ne velja; pogoj vzamemo zato, da pokažemo, da reč biti ne more. Tako oporeko o neveljavnosti pomakne Slovenec v pretekli čas s tem, da ji pridene zastareli aoristni bi in komparativni ko. V stavkih II. obl. je edino prava vez ko; če ne more biti, ker kaže, da se opira pogoj na kaj faktičnega; ako, da ima pogoj v mislih veljavo ali stalnost; tukaj pa je pogoj objektivno neresničen (nicht wirklich); torej ko nima pogoja nikamor naslanjati, ampak le dva stavka med sabo primerja in pove, da ima drugi člen toliko veljave, kolikor prvi, da bi nastopil drugi takrat, kedar bi veljal prvi, in ker iz nič ničesa slediti ne more, ima drugi člen ravno tisti naklon in bi. Ta ko zna včasih odpasti, ker je korelativnost stavkov že sama na sebi umevna in značaj pogoja znan, n. pr.: Oh! bi bil jaz pred vedil, bi drugač bil naredil, mlina ne bil zadjal. (Pož.) — Bi se bil slovenski kmet slovenski učil v šoli, bi postavo slovenski dano tudi razumel.

Iz vsega tega je razvidno, da niso pravilni stavki, ki so osnovani kakor ti le: Če bi bili kmetiški strelci, bi se jih že rad poprijel, tako pa ne. — Oh, če bi se bil jez pisati učil, bi mi ne bilo treba nikogar v štiro jemati. — Naši ljudje bi še celo nič ne vedili od te postave, ako bi ne bilo Novic. — Dopadla bi mi hiša, ako ne bi bila moja. — Tukaj je pogoj očitno neveljaven, toraj si ga ne moremo kot faktičnega jemati, pa tudi ne v mislih kot resnico dovezemati; nimamo ga nikamor nasloniti, ampak ga moramo kot tacega zvezati z drugim členom po besedi ko.

III. Oblika. V tretjo obliko gredó taki stavki, katerih pogojni člen prav za prav le v mislih govorečega biva, ki je pa dozdeven (wahrscheinlich) ter zna in bo berž ko ne nastopil, kakor je soditi po okoliščinah. V takih stavkih je govorjenje le o prihodnih rečéh, toraj je v prvem členu futurum, ali pa praesens doveršivnega glagola; v drugem členu je tudi futurum, ali pa imperativ, ki tudi na prihodnost meri. Pogoj je mogoč in dozdeven (subjektive Wahrscheinlichkeit).

Poglejmo izglede: Ako mi tudi vi pripomorete (kakor je pričakovati od vaše rodoljubnosti), reč srečno doženemo. — Skupej bova gospodarila in, ako Bog da, srečno živela. — Ako pa reven pride, ne glejte toliko na merzli denar, ampak premislite itd. — Ako bo šlo po sreči, bodo vsaj naj potrebneje bukve do drugega leta gotove. — Ako me prašaš, kdaj se je to zgodilo, porečem, da ne vem. — Ako Bog zdravje da, vas bom pogosto obiskoval. — Ako bomo za dober nauk doma v šoli in cerkvi pridno skerbili, bomo v vinogradih lepih Lavantinskih goric zlahtne mladike in rodovitne vinske terte imeli. (Slomš.) Na videz so ti stavki podobni stavkom I. oblike z ako, toda

razloček je ta, da tam si misli človek pogoj že kot faktično reč, tukaj pa je pogoj še le mogoč in od okolišnin zavisen, pa vendar dozdeven, ki berž ko ne nastopi. Ker je tedaj tukaj pogoj zgoli subjektiven, je zopet ako pravilna vez.

Vendar ni tajiti, da ljudstvo dostikrat namesti ako rabi če, posebno v tistih krajih, kjer ako ni v navadi; ljudstvo nekako anticipira in si pogoj že kot faktično reč misli, n. pr. Ovbe, pojte, pojte pomagat, če bote pridno pomagale, bomo še danes pozele. — Pa tudi pri pisateljih se nahaja dosti takih če, ki se jih ne upam obsoditi; n. pr.: Če on odide, celo smo zapuščeni, za njim Lahir! utolažite ga, (Dünoa se proč odpravlja). — Če mi prelomita pogoj, vaj zapodim iz grada koj. — Če vzameš Serbkinjo, to vname po deželi še več graje in zamere. Če nameriš jo na mesto, kras zidovja najdeš hiš; če se pa na vas oberneš, pa nasprotno vse dobiš (popotnik praša, kam se če obrniti. (Valj.)

IV. Oblika. V četrto obliko gredó stavki, katerih pogojni člen izrazuje govorečega mnenje, o katerem pa ni nič rečenega, se bo li zgodilo ali ne; drugi člen ima terditev, ki je od pogoja popolnoma odvisna ter toliko velja, kolikor pogoj, ki se tedaj v naklonu ravna čisto po pogoju; pogoj je mogoč, pa ne določen. (Objektive Möglichkeit.)

Naj nam pokažejo stavki: Ko bi obložil tvoje in sto in sto kamel, bi komaj znati bilo za list od kupa otel. Kos.) — Ko bi meni kdo tičico vjel, hotel bi mu dati prav dober lon. Nar.) — Pač bi bilo sitno, ko bi bili brez kruha, kader bomo mlatili. — Čemu živela bi jaz, ko bi ti umerl. — Ko bi hteli v pratiko pogledati, prepričali bi se, da je vse natanjko zapisano. Erj. — Očitala bi se nam po pravici sebičnost, ako bi ravnali le kakor Cicero pro domo sua. — Od domorodnih premožnjakov bi se dalo marsikaj dobiti, ako bi jih kdo pozval darov donašati. — Kmalu bi se slovenščina izobrazila, ako bi jo v uradnije vpeljali. — Ne bilo bi prav, ako bi le grablje imeli in radi jemali, vil pa ne. — Taki stavki IV. oblike so podobni na eno plat unim II. obl. Kar namreč še v mislih ni gotovo, ali vsaj nič določenega in rečenega, za nas nima veljave, toraj pomaknemo pogoj spet v pretekli čas z aoristnim bi, in ker iz dohvzeme (Annahme) le dohvzema sledí, je v drugem členu ravno tisti naklon; ločijo pa se od II. obl. po notranjem pomenu pogoja, tam je pogoj očitno neresničen in že overžen, tu je mogoč, ki zna nastopiti, toda nedoločen. Po pogoju se ravnajo vezi; imamo jih dve ko in ako. Subjektivni ako je takrat, kader pogoj bolj na verjetnost vleče in bi znal berž ko ne nastopiti, ter je bolj dozdeven; ko pa je čisto nedoločen, ki ni v njem na nobeno stran rečeno, nastopi li ali ne; rabi se največkrat v prilikah in primerih, kakor n. pr.: „Ko bi, postavim, kdo imel polne zaklade blaga, pa bi ga ne rabil, ali bi ne bil nespameten?“ — Pomniti je

tudi, da ljudstvo raje rabi ko, n. pr. ko bi prišli še štirje kosci, bi do večera komaj pokosili.

Iz pomena IV. oblike je dalje očitno, da če ne more tu nastopiti, ker če zahteva objektivno veljavni pogoj, tu je le objektivno mogoči. Toraj so stavki nepravilni, ki so kot ti le: Če bi kdo obe službi vertnega in poljskega čuvaja opravljal, bi si svoj zaslužek tako zboljšal, da bi družino lahko preživil. — Mili oče, ne govoril bi resnice, če bi rekel, da mi je vse eno, ali grem na vojsko, ali ostanem doma.

Iz vsega tega si posnemimo ob kratkem pravila, in imeli bomo te le:

a) Slovenščina ima pogojnih stavkov 4 oblike *), ki se dajo po notranjem pomenu pogoja takole razločiti: pogoj je

v I. objektivno ali vsaj subjektivno resničen če, ako,

„ II. objektivno neveljaven ko,

„ III. mogoč in dozdeven ako,

„ IV. mogoč pa nedoločen ko, ako.

b) Po pogojih se ravnaajo vezi. Če in ko sta objektivna, toda sta si nasprotna v tem, da je če veljaven, ko neveljaven, toraj ne smeta eden drugega nadomestovati, to je, ko ni v I. obl., če ni v II. — Ako je subjektiven, in pravi kraj mu je v III. Ker se pa subjektivna dozdevnost zna bližati zdaj obj. resničnosti (I.) zdaj obj. mogočnosti (IV.), more stati ako zraven če v I. in zraven ko v IV. kakor namreč izrazuje ali subj. resničnost ali pa subj. verjetnost.

c) ko in ako ste dve v pomenu različni besedi.

d) Če in ako nista edno, da sta si v pomenu bliže, kar se vidi tudi iz tega, da rabijo v nekterih krajih če namesti ako, pa nikdar mesti ko.

Te pravila veljajo le od navadnih pog. stavkov, kjer sta si prvi in drugi člen v naravni zvezi. Je pa še tudi dosti taci, da so členi raznih oblik v en stavek sklepljeni, kakor namreč misel govorečega nanese. Pri takih je vsaki člen po svojih pravilih presoditi, n. pr. Če se kdo na take omahljive nagibe naslanja (govornik jih je ravno kar razložil) bolje in poštenje bi bilo, da bi rekel itd. (I. in IV.) — Ako bi pa poedini kateri človek na kmetih želel, da bi se njegov sin tudi nemškega jezika učil, naj ga da po učitelju posebej v tem jeziku

*) Če pravi Šolar (Progr. p. 27.), da imamo v slovenščini le 3 oblike pog. stavkov, ima prav z ozirom na vnanje izražanje po naklonih, ali po bistvenem pomenu pogoja so 4 različne oblike,

podučavati. (IV, in III.) — Tacih sprememb nahajamo tudi v družih jezikih, tako pravi, na priliko, Sokrat: Velika sreča bi bila za mladence, če jih le eden kvarí (Plat. Ap. 25. B.) Sokrat povzame Meletovo natančevanje kot resnico, se vé da v Meletovem zmislu, in na to dovezeto resnico stavi svojo terditev, kakor bi rekel: Bila bi sreča, ko bi bilo res, kar ti terdiš, da le jaz mladino kvarim. (I. in IV.)

To je, kar sem dobil. Preiskoval sem po sedanjí rabi, kakor je v Novicah, Glasniku in Danici, in sem jo primerjal z govorico prostega ljudstva, kolikor mi je znana. Poskušal sem posamesne stavke po notranjem kriteriju razločiti in uverstiti, ter iz njih pravila posneti, ki sem jih potlej postavil na čelo. Ali sem jo zadel ali ne, naj sodijo drugi — malim doceri, quam docere. — Svojih misli ne bom nobenemu silil, pa tudi ne jezika prenařeval. Tu se nam je deržati Kopitarjevega izreka: „Die Grammatiker sind nur Statistiker nicht Gesetzgeber der Sprache, sie sollen treu inventiren und beschreiben, was und wie es ist, nicht dieselbe reformiren wollen.“

Pogojne oblike sem vredil po Kurtiusovi gerški gramatiki, zato ker jo gimnazijalci v rokah imajo ter se lažeje tega reda deržé, da ni treba vselej primerjati. Drugi oblike drugače versté, n. pr. Negelsbach (gerš.) po naše: I, IV, III, II; Grysar, Schultz (lat.) I, III, IV, II. Logičen je Negelsbachov red najbolj.

Ker so hypotetični stavki v gerškem najbolj razločno izraženi, bi svetoval dijakom, kteri heró Demosthena in Platona, naj bi pogojne stavke presodili in predstavljali, in vidili bodo, da te pravila o slovenskih vezéh veljajo.

P. Ladislav.

Mythologične drobtine.

(Po narodnih pripovedkah razglašuje Dav. Terstenjak.)

O rogu.

Vsem starim narodom je bil rog simbol moči, oblasti, serčnosti. Vzet je pa ta simbol iz moči, ki jo živali v rogovih imajo. Tako je bil rog simbol moči pri Židovih (gl. V. Mozes 33, 17; I. Sam. 2, 1; Psalm. 89, 18), tako tudi pri Egipčanih, Persih itd. (Schwenk: Sinnbilder d. alt. Völker, str. 20, 3). — Rog ima bajevno moč. Kdor na Jurjevo pred solnčnim svitom v kozji rog trobi, prežene copernice. Zguba rogú pomenja zgubo moči: „Bog je odbil v svoji jezi vse rogo ve Izraelu“ piše Jeremia (48, 25). Tudi Slovenec pravi: „komu roge odbiti“ to je: komu moč, serčnost vzeti.

Ker pa je rog symbol moči, oblasti, serčnosti, je postal kmalo tudi symbol blagoslova, obilnosti, sreče, zdravja itd.

V tem zmislu se imenuje Jehova rog sreče, blagoslova (Psalm 18, 3. II. Samuel 22, 3. Luk. I, 69) in rimski Jupiter derži rog obilnosti „cornu copiae“ v roci (Millin, pierres grav. ined. Cah. I, Nr. 3. str. 7.)

Rog je služil starim narodom tudi za napitek, ker kot rog blagoslova je hranil srečo in dobro željo. Pri gostijah in drugih shodih, pri svetih so si stari Slovani napijali zdravje in srečo iz rogov *). Zató prislovica: „v eden rog trobiti (in ein Horn blasen)“ toliko pomenja kakor: enacih misli biti. Kdo se ne spomni višnjegorskega polža? Je to iz morske luštore narejen bokal, iz katerega so Višnjegorci pili pri svetečnih priložnostih (glej Vodnikov Spominek str. 164.) Medene kot polž zvite robove najdeš še sedaj med Slovenci. Zato Veržence dražijo, da so iz polža pili, ko so župana volili.

Kako so si stari polabski Slovani napitni rog „cornu copiae“ mislili, kaže sledeča navada pri dožetvinah. Kreussler (Sorbenwendische Alterthümer str. 178) piše o njej: **) Der Priester des Sonnengottes Svantewit besah zuerst das Horn, das der Gott mit seiner Hand hielt, und wenn es noch mit Wein angefüllt war, so weissagte er eine gute Ernte für's künftige Jahr, das Gegentheil geschah, wenn das Horn nicht voll war; hierauf trat er einige Schritte zurück, schenkte den Becher mit frischem Weine voll, trank dem Gotte zu, und gab ihm das Horn in die Hand."

Ta polžu podobni rog se tudi nahaja na darilni skledi Radogostovi poleg drugih symbolov solčnega boga, kakor: jastreba, levove glave, kebra, gosi, grozda itd. (glej die gottesdienstlichen Alterthümer der Obotriten" ed. Wogen fig. 44 in 47) in ta pridevek je tukaj res na pravem mestu, ker Radogost je bil, kar kaže že njegovo ime, bog gostij in gostov. Gostoljubnost nekdanjih in sedanjih Slovencev je znana celemu svetu. Masch in po njem vsi drugi preiskovalci slovanskega basenstva so ta symbol imeli za polža. Mislim, da odslej ne bode trebalo si glave beliti, kaj ta symbol pomenja, in da imamo nov dokaz za autentičnost retranskih starin. Tudi med starinskimi ostanki norenskih Slovonov se nahaja ta rog obilnosti. V steni sekoveškega grada je viditi na kamnu izdolbljena podobščina, ktera predstavlja možaka, ki ima na plečih peroti (sokolove ali jastrebove), v desnici pa derži na palčico nataknen rog, v

*) V listini Arnolda, mogunškega prošta imenuje se vino, ktero so kanoniki dobivali o velicah praznicah, „cornua“, ker so iz rogov pivali (glej Binterim Denkwürdigkeiten 2. B. 2. Th. str. 571.

**) Obširne govori o tem Schwenck, Mythologie der Slawen, str. 137. Starejše virnike glej Saxo Gramm, XIV,

levici pa pleterčico, napolnjeno s sadjem. To je solnčno božanstvo, bodi si Radogost ali Svantevit, s svojimi atributi, kakor jih nahajamo v Retri. Truplo doli od popka se končava v konjske noge. Tudi konj je bil atribut severnoslovanskega solnčnega boga. Iz konjskih nog se vleče zasukan ribji rep, na katerem stoji vodna žena. Pred podobščino še plavate dve ribici. V ti podobščini vidimo ozko združen kult solнца in vode, katerega v slovanskem basensstvu zmirom nahajamo in ktero združenje se tudi na drugih spomenikih nahaja (glej Muchar, *Gesch. der Steierm. I. B. Abbildungen, Tafel. 14 Fig. 25, Taf. 11, Fig. 3. Tafel 18, Fig. 29* itd.)

Starodavni Nemci so posebno v mesecu svečanu imeli svoje gostije in pitnice; zato se še ta mesec sedaj veli Hornung, *) po rogovih, iz katerih so pili, kakor Falkenstein terdi (*Nordgermanische Alterth. I. str. 272*), in tudi pecivo: rožički, Hörndln ima v ti okoliščini svoje razjasnjenje (primeri Hanuš, *Bajesl. kalendar, str. 222*).

Solnčna božanstva so si stari Slovenci z rogovi predstavljali, ker so bile posebni darovniki blagoslova, zdravja in obilnosti, in solnčni žari se večkrat tudi velijo rogovi, rožički, ker v žarovih leži moč in blagor solнца.

Na norenskih kamnih se večkrat nahajajo rogate solnčne božanstva. Omenjam tukaj samo enega, ktero je vzdano v cerkveno steno moskirchensko. Tam je viditi podoba človečja rogata, v desnici deržeča kij, v levici pa grozd. Noge so na ples zasuknjene. (Primeri napise na retranskih spomenikih: Radegast kij, Radegast rogat). Solnčni bog je bil posebno češčen kot bog terte, grozdja, in terta je od nekdaj med Slovenci nar bolj čislana rastlina. Po ljubi, dragi; mili terti so prijete imena Tertinius = Tertin, ktere pogosto nahajamo na štirskih rimskih kamnih. Rad bi poznal jezikoslovca, kateri bi mi mogel po gramatičnih pravilih to ime iz kakšne latinske ali keltske besede razložiti. Zato se tudi na norenskih slovenskorimskih spomenikih povsod nahaja terta, grozdje v družbi s solnčnimi symboli (glej Muchar *Gesch. d. Steierm. I. Abbild. Tafel XI, Fig. 22*). Da je tudi na darivni skledi Radogostovi grozd viditi, sem že gori rekel.

O rogaču.

Keber po latinski imenovan *lucanus cervus*, po nemški: *Hirschkäfer*, *Hirschröter* se po Slovenskem veli: rogač, hrastov

*) Primeri nemške praznike: Horntage, Hornwein, Hornbruderschaft, o katerih znaš brati v knjigi: Klein, *Saverne et ses environs* str. 116. Tudi nekdajni Slovenci so imeli takšne gostije, in so je imenovali rogovila, zato rogoviliti = kakor pijanec razsajati.

junec, vogerski junec, tudi junec sploh, hrastov kukec, gromski kukec itd. O njem se pripoveduje, da v hram rado udari, v katerem je ta keber zapert; zato so nam otrokom rajna mati prepo-vedali, tega kebra k hramu nositi. Če smo bili na paši in se je nam junec ali krava v gošči skrila, smo tega kebra na hrastovih vejah poiskali in kričali:

Junček moj,
Jaz bom tvoj,
Če zezveš,

Če poveš,
Kam je šla
Kravčika.

Iz teh imen se vidi, da je rogač bil bogu groma, Perunu, posvečen, Tudi v nemškem basenstvu je bil bogu groma Thunaru posvečen, zato se veli Ekox = Eichochs, hrastov junec, dalje Donnerpupe, Donnerguge od guge = kukec, Fürböter = Feueranzünder, Börner = Brenner, Feuerschrötter itd.

Pleterko nositi.

V moji rojstni okolici je bila navada, da so fantje po noči prišli pred okno dekleta, (ktero si je v svojem življenju zmirom ženine zbiralo, kteremu pa ni nobeden bil prelep in prebogati, in ktero je slednjič v zapečki ostalo) in so mu zapeli:

Neža po bregi ježa,
Pleterko nosi — pa kruha prosi.

Ta pesem opominja na stare ženitvanske običaje. Bila je namreč navada, da je fant očetu dekleta, ktero je hotel za ženo imeti, poslal v pleterki pšenični kolač. Ako je oče vzel oboje, bilo je to znamenje, da sme po hčer priti; če mu pa je pleterko nazaj poslal, ni smel upati, da je dobí. Pri Malorusih se nahaja ta navada še sedaj (Georgii str. 525). Tudi pri Nemcih je morala taka navada biti, kakor spričuje prislovica: „Einem einen Korb geben.“ Premožnejši ženini še sedaj v Medjimurju v snoboke na konjih jašejo, matere si pa prizadevajo konje splašiti; zakaj? tega nisem mogel zvediti.

Miloserčni zdravnik.

I.

Proti koncu leta 1830 sem bil zdravnik v nekem poglavitnem mestu zahodne Švajce. Akoravno še mlad pri 25 letih, sem imel vendar le že prav veliko opraviti. Klicali so me mestničanje prav pogostoma k bolnikom.

Nekega večera pridem ravno od nekega opravila na dom in se v posteljo napravljam, kar zapoje zvonec nad vratmi precej glasno. Moja že priletna strežnica vrata odpre in koj stopi ž njo neka mlada kerščenica v sobo in me poprosi, da bi šel k bolnemu gospodu, ki ne stanuje daleč od tukaj. Po gospodu jo popraševaje in bolezní zvem, da ga domačini ne poznajo in ne vedó, kdo je, ker je še le v kratkem z gospo in edino hčerko v gostivnico došel. V naznanilni list se je zapisal „Robert Bravn“, z Angleškega pride. Kaj mu je, mi dekla ni vedila povedati družega, kakor da ga že delj časa glava boli, slabost po vseh udih tare, necoj se ga je pa še celo merzlica lotila, in ga jako skerbí, da bi popolnoma ne zbolel.

Urno se napravim, vzamem svojo zdravniško pripravo, klobuk in palico in grem neutégoma ž njo.

Ko do hiše na vogalu prideva in se na levo kakošnih 100 korakov daljave spustiva, se deklina ustavi pred veliko in znano hišo, potegne za zvonec nad vratmi, in ko zvonec zapoje, se okno v drugem nadstropji odpre, s katerega se ženski glas zasliši:

„Ali si ti, Marica?“

„Jaz sem, gospa! Tudi gospod dohtar so z mano prišli.“

„Hvala Bogu!“ zaslišim glas z okna, in ko se okno zapre, se pa v enem hipu vežene vrata odprejo.

Na drugih stopnicah nama pride že mlada gospa z lučjo naproti.

„Prav me veseli in hvaležna sem vam, gospod dohtar, da ste me tako berzo uslišali in pridete. Ne bi si bila upala po vas tako pozno poslati, ako bi se ne bila bala, da mojega moža kaj hujega ne napade.“

Na to ji odrečem: „Zdravniku ne gré gledati na zložnost, ampak na dolžnost, in pomagati, komur pomagati gré. Brez vseh ovinkov, častita gospa, rad prav rad sem prišel, če imate le vi in bolnik do mene zaupanje!“

„Zaupanje najino, gospod dohtar“, mu gospa odgovori, „je opravičeno že po vašem slavnem imenu.“

Ona gré pred mano v precej temno sobo, v kateri ste dvé postelji ena poleg druge stale, in na eni leži nje mož. Gospa postavi luč za senčnik in gre po perstih do postelje, ter pravi:

„Robert! gospod dohtar so tukaj.“

„Lej, Jenny (Jeena), al ti nisem rekel, da!“

Med tem klobuk in palico iz rok denem in se postelji bolnega gospoda približam. Gospod še mlad mož okoli 30 let starosti, jugo-evropejskega značaja, kakoršni se po Ogerskem in Poljskem nahajajo, in čednega pa mikavnega obličja. Jamem ga po zdravniški šegi izpraševati, kako in kaj, in on mi vse v lepi nemščini odgovarja. Njegovi izreki, katerih se je tu in tam tudi njegova gospa vdeleževala, so mi pokazali, da ima vročinsko bolezen. In delj ko ga izprašujem, bolj gospo skerbí, da bi se mu kaj nevarnega ne pritisnilo. Da jo vtolažim, ji pravim: „Nevarnost ni tako strašna, vendar je prav, da ste me o pravem času poklicali. Če boste le po mojem naročilu ravnali, imam upanje, da bodo gospod kmali okrevali in skolehali.“ In gospeno obličje se je vidoma pojasnilo, ko me sliši tako govoriti.

„Ah, Bog vas usliši, dragi gospod dohtar! Jako ste me potolažili. Kaj bi sirota počela, ko bi mi gospod obležal in huje zbolel.“

Na to poprosim za pisavno pripravo, ktero mi gospa koj na mizo prinese, in zdravniški recept napišem, vstanem in se to in uno z gospó še nekoliko časa pogovarjam. Bila je velike in tanke rasti, v prosti in domači obleki, kacih 20 let stara, čednega, prav prijaznega in okroglega obličja, zlatorumenih las in tamnorujavih oči, majbinih in stisnjenih ust. z eno besedo čedna žena, da se malo taci oseb najde.

Narisani recept izročim gospej, naj ga koj v lekarnico po predpisano zdravilo pošlje; zraven tega ji priporočim, naj dá ledu prineesti in celo noč naj gospodu ledene okladke na glavo poklada. Bolniku pa prigovarjam, naj bo miren in pokojen in naj se vede po danem nasvetovanji. Se poslovim in ko po klobuku sežem in palici, vidim v zibelki majhnega otroka sladko spati.

„Otrok moj, vidite, kako sladko spi, moja mala Jelica, jo hočete viditi?“ me gospa prijazno popraša. S temi besedami odgerne zeleno zagrinjalo, ki je bilo čez zibelko prepeto.

Hoté ali nehoté se zibelki približam in vidim spijočega otroka, kako poldrugo leto starega. Bilo jo čedno kakor angelj božji, cveteče in polno mladega življenja, kteremu se prva dva zobčika iz ustic na pol odprtih lesketata.

„Lep otrok“, res ne morem se zderžati tega pregovoriti, čeravno se ne morem z enakim darilom božjim ustiti, s čemur se clovek materam prikupuje, če njih otroke hvali.

„Ah ja“, mi odreče mlada gospa. „Moja Jelica je res ljubeznjiv otrok, edino najino veselje in tolažba.“

Osupnjen jo ogledam, in ona pomisli, kar je izrekla, ter mi pravi: „Menda mi ne boste materne nečimernosti očitali, da svojega otroka prenapeto hvalim, matere smo večidel vse take; toda niso vse tako očitne svoje strasti obstati.“

Zdaj jame bolnik na postelji poherkovati, česar se mila gospa jako prestraši; menda mu ni bilo najino govorjenje po volji. Jez se ji priporočujem in jo tolažim, da bolniku po zavžitem zdravilu kmali odleže.

Gospa me spremi z lučjo iz sobe in pravi:

„Še eno besedo, gospod dohtar: povejte mi odkritoserčno, kako bo z mojim možem?“

„Če pojde, kakor mislim in upam, v kratkem skoleha, kakor sem vam že pred rekel. Potolažite se in verjemite mi, da bo vse dobro.“

„Vse svoje zaupanje imam do vas, gospod dohtar; toda mirna in malomarna v enacih okolišinah ne morem biti, serce mi poka, ako pomislim — bolezen zna na zadnje vendar le nevarna biti.“

„Ne tarnajte, mila gospa, preveč, ne zatirajte si moči, ktere pri bolnem gospodu potrebujete. Vse bo dobro. Lahko noč! Jutri se vidimo zopet.“ Jez odidem in gospa se potolažena v sobo verne.

Domú gredé premišlujem in prevdarjam, kdo mora biti ta gospod? Kaj ima v tem majhinem mesticu opraviti? Če bi bila v Ženevi, Lavsani, Berni, Cirihi ali kje drugej, kjer plujci delj časa ostajajo, bi že nič ne rekel? Kakor previdim, sta on in ona zlo izobrazena, imata perilo in obleko krasno, da je kaj, nju zaderžanje je kakor najviše gospode, gotovo sta kaj več, kakor bi si človek mislil, — Pa kako je neki to, da sta le z eno sobo in spavnico zadovoljna, kjer ni nobene hišne priprave? -- Gotovo mora ta reč kakošen skriven značaj za sabo imeti, in če me ta reč ravno ne zadeva, mi je vendar le mar zvediti, pri čem sem. — Ščasoma bom pa, težko če ne, vender le zvedil: kar se ne stori, se ne zvê!

II.

Drugo jutro obiščem med drugimi bolniki najprej tako imenovana gospod R. Bravna. Tje prišedši kmali previdim, da ga danes vročina tako zlo ne kuha, kakor sinoči, in tudi žila mu več tako hudo ne tolče, bolezen se mu pa bolj od včeraj pozná. Temu se ne čudim, ker se bolezen še hujša. Na to bolnika poprašujem, kako se počuti, ali mu je bolje ali hujše, kar mi pa le ali iz žalosti ali nevolje premolkovaje odgovarja tako, da mi je gospa njegova večkrat morala na vprašanje odgovor dati. -- Če so gospod zdravilo po predpisu zavžili, mi ne gré popraševati, ker mi to prazna flaška razodeva, ki na mizi stoji; zato pa gospej veleвам, naj še enkrat po zdravilo pošlje, in naj se še vedno ledeni okladki na glavo pokladajo, za pijačo pa nasvetvam jako okisane limonade napraviti. Gospej pa priporočam, da najme bolniku še eno strežnico, da zavolj težave in truda tudi sama ne zbolí!

„O, ne gospod dohtar, tega ne. Moj mož ne terpi nobenega ptujega človeka zraven sebe, kader je bolan. Strežnica sem in ostanem jaz sama, naj se mi pripetí, kar koli hoče.

Prav čudno se mi pozdeva, ker ne zapazim ne na njeni ne na njegovi roki poročnih perstanov. Bog zná, morda na véri živita, mislim sam pri sebi. — In začnem zdaj to, zdaj uno govoriti, od vremena, mestnih novic, gledišča itd., za ktere se bolnik ne zmeni veliko, gospa jih pa rada sliši. Kar naenkrat hišna v sobo pride in se jame z gospo, pa le bolj na tihem meniti. Kakor previdim, je gospo, kar ji je hišna povedala, močno premajalo. Mož se iz postelje proti nji oberne, kakor bi hotel jo česa pobarati, kar mu ona na mah odkima. Zdaj bolnik svoje obličje tako spreoberne, kakor da bi hotel reči: „No, ali ti nisem rekel!“

Ker previdim, da imata gospod in gospa svoje lastne pomenke, ki niso meni mar, si mislim, da bo najbolj, če ju sama pustim in grem, od kodar sem prišel. Vzamem klobuk in palico, naročim bolniku še to in uno, se poslovim in proti vratom obernem; zdaj pa gospa spre govori:

„Po tem takem bomo še enkrat po zdravilo poslali, kaj ne gospod dohtar?“ menda le zato, da bi se delj pri bolniku mudil, „in ledene okladke na glavo devali in limonadno pijačo rabili?“

„Ja, milostljiva gospa“, ji odgovorim, se obernem priklonivši in se proti vratom spustim. V tem stopi gospa k postelji, in svojemu možu nekaj natihoma omeni.

„Tega ne, Jenny, na nobeno vižo ne“, zaslišim bolnika reči.

„Se priporočim, čez dan se bom pa še koliko toliko memo gredé glasil“, jima spred vrat omenim.

Gospa šine za mano in me iz sobe spremlja.

„Kako se vam danes zdi moj mož?“ me skerbna gospa v veži popraša.

„Bolezen gré po svojem normalnem teku“, ji odgovorim, „ne bojte se nič hudega, mila gospa. Upam, da bo kmali vse dobro, in če bi bila še tako ljuta, obljubim, da ji bom kos.“

Še enkrat se priklonim in hočem odriniti. Pa gospa ima še nekaj na jeziku, pa se ne upa izgovoriti. Za to ji v besedo sežem in pravim:

„Gospa! če imate še kaj povedati, urno z besedo na dan; spovedniku in zdravniku se nič ne sme zamolčati.“

Gospa se zaripí in z ruto briše solzne oči, globoko zdihne ter pravi: „No, ker mi pregovoriti dovolite, vam pa naznanim, kar me na sercu tišči. Zdravilo, limonado in družega več ste mi veleli bolniku oskerbeti, kar pa storiti ne moremo, ker nimamo denarja in upa, tukaj smo ptuji. Že več nedelj čakamo menjic z Angleškega, pa še vedno zastonj. Ravno poprej sem bila kerščenico v zastavilnico poslala, da

bi zastavila neke malenkosti; danes pa je zastavilnica zaperta, kar vedila nisem; brez premoženja se ne moremo na nobeno stran kreniti, in—"

Ne dam ji govoriti na dalje.

"Kaj tacega se marsikomu naključí", ji v besedo sežem, "kdor je deleč od domovine svoje. Jaz imam nekoliko pripravljene gotovine; če vam je prav, iz serca rad vam postrežem saj toliko časa, dokler kaj svojega dobite; ni sicer veliko, pa vendar dovelj, da se vam pomaga iz sedanje zadrege."

"Vaša ponudba, gospod dohtar, mi je všeč in jo hvaležna prejemem v svojem in svojega moža imenu, kteremu sicer ni po volji, da vam želje svoje razodenem. Toda sem prav vesela, da se nisem prepovedi njegove držala. Na eno ali drugo stran si moramo vendar le pomagati, če hočemo živeti med ljudmi. Ne zamerite mi, da sem se prederznila in vam razodela, ker vas še le od sinoči poznam, saj vidite, da smo ptuji. Naš hišni gospodar, kupec, je edini človek, na kterega bi se obrniti znali. Toda nimam ga zaupanja do njega, in nikakor se prederzniti ne morem, mu zastran tega le besedice čerhniti; do vas pa, ljubi dohtar, imam od prvega trenutka, kar sem vas vidila, popolno zaupanje."

"Vaše zaupanje, žlahtna gospa, me neizrečeno veseli in v serce gane. Pa nikar naj časa ne trativa. Urno naj grém domú, da prej prinesem, česar sem vam obljubil."

Ne čakam hvale, ampak hitim na dom. V 10 minutah sem bil že nazaj s 300 franki v zlatu, ki sem jih ne davno dobil za obrest očetove dedščine od svojega doma, in nekoliko časa lahko brez njih prebijem. Gospa me že pred durmi pričakuje, in vesel jej izročim denar rekoč: "Tu imate gospa, kar sem vam obljubil; veseli me, da vam postreči morem."

"Blagi gospod!" mi gospa odgovori s solznimi očmi in roko podá rekoč: "Hvala, ponižna hvala! ne samo za skazano pomoč, temveč pa za vašo miloserčnost!" —

"Gospa! nikar sramotiti me," ji odrečem in se nazaj obrnem.

"Poterpite saj en trenutek še", me ona poprosi, "moj mož bi rad govoril z vami."

Ne vem kaj bi storil, ali bi ostal ali šel; pa gospa mi ne da odlaška, me prime za roko in me tako rekoč za sabo potegne.

Ko me bolnik v sobo priti vidi, mi iz postelje roko podá ter pravi: "Veliko, veliko dobrega ste nam, gospod dohtar, storili; težko da bi vam mogli kdaj po dolžnosti poverniti. Prejmite za zdaj zahvalo poštenega moža; ko denar dobimo, hvaležni vam povernemo." — Potem zakliče svojo gospo, rekoč: "Jenny! napiši gospod dohtarju v spričo prejetega denarja, prejemi list."

"Ne potrebujem ga, dragi moj! Med prijatli ni treba take zaveze napravljati, če se ravno dan današnji skor povesod rabi; da sem vam

s to betvico vstregel, véva vi in jaz in vaša gospa, kaj potrebujemo več spričal!"

"Dobro, dobro, če tedaj tega ne hočete, gospod dohtar, da bi vam prejemni list dali, dovolite mi vendar, da si svojo dolžnost, ki mi jo vaša blagodušnost dopolniti naklada, tem globokeje v serce vtisnem. Da boste pa vedili, kdo so dolžniki vaši, naj vam moja žena pové; za me bi bilo prehudo, celo našo zgodovino praviti."

"Na vse to vam moram, blagi moj gospod! ob kratkem le toliko odgovoriti: Ne belite si las zastran milosrčnosti moje! Kar sem storil, nisem storil iz obresti, ampak iz gole prijaznosti do vas in vaše gospe. Ni treba razkladati mi in naznanjati, ne imena ne zgodovine svoje, da ostanete v neznanstvu; imate gotovo vzrokov dovolj; zato naj ostane, kar sem vam v sili dobrega storil, tudi med nami.

"Gospod dohtar!" me dalje mož nagovori in še enkrat za roko poprime, ne vem, ali ste zlahtnega rodú ali ne, to pa vem, da imate zlahtno serce, kakoršne se le poredkoma tudi pod kneško krono nahajajo. Naj se tedaj zgodi vaša volja."

In jaz odidem.

(Konec prihodnjic.)

Narodsko blago.

1. Izdana kraljičina.

Imela je neka uдова tri sine. Pa naj mlajši jej ni bil nič kaj pri sercu, in tudi brata nista veliko marala za-nj. Imeli so ga za norčka, čeravno je bil prebrisan, bolj pameten od njih, in pa zvit kot kozji rog. Ko verha doraste, spravi se jim s poti; vzeli so ga v soldate. Služil je cesarja prav zvesto, in ko ga je doslužil, dobil je doslužno pismo ter se podal proti domu. Al do doma bilo je deleč. Med potom mu je pošel ves denar, kar ga je imel sabo, zato mu je tesna hodila. Zelo vžejan, ves gladen in neznano truden pride nekega dne proti večeru do velicega sprelepega gradú, v katerem je stanoval imeniten kralj. Tu notri — si misli sam pri sebi — bi rad ostal čez noč — sam Bog vé, če me prenočé ali ne. Gre tedaj v grad in prosi prenočišča; pa kako se začudi, ko vidi vse sobane in dvorane na vseh straneh preprežene s črnimi prepregami. Čudno se mu to zdí; toraj popraša, kaj to pomenja; posebno čudovito pa se mu je vidilo to, da so bili v gradu vsi od prvega do zadnjega nekako otožni in potertega serca.

Povejo mu, da žalujejo dolgo že po kraljičini. Izdana je — so mu deli — pa je ne more nihče rešiti. Kako se zavzame vojak, ko mu to povedo! Precej se ponudi, da jo hoče rešiti. Ta ponudba jako razveseli kraljeve podložnike. Urno ga oglasijo kralju, kralj pa velí, ga koj pred-se pripeljati. Ko vojak pred kralja stopi in se mu za rešnika izdani kraljičini ponudi, razvedrí se kralju oblačno čelo.

in prevelike radosti, ker mu je zvezda vesele, sladke nade spet zasijala v sercu, ves ginjen reče: „Ako rešiš mojo — — — in — — — mene (veselja ni bil skoraj v stanu govoriti), dam ti pol kraljevine svoje, kraljičino pa za ženo. Glej! bila — jame tožiti — bila mi je edina, pa nemam je več; izdana je, in rešil jo bo, kdor bo v cerkvi, kamor hodi vsako noč od enajstih do dvanajstih, stražil jo tri noči zaporedama, da jej ne bo na vse njene vprašanja dal nobenega odgovora.“ — Kaj tega ne bi storil? se začudi dosluženec. „Poskusilo — nadaljuje kralj — jih je že mnogo, ali slednjemu je še spodletelo dosihmal; nikogar še ni bilo nazaj; vsak se je zmotil ter nagovoril jo, in ona je umorila in obrala ga do belih kosti.“ To vojaka sicer malo stresne, serce mu nekoliko upade in nekaka groza ga spreleti, pa ker je bil pogumen od nekdej, zraven pa še zvita buča, da malo taci, ne porajta veliko, se ojači in obljubi rešiti kraljičino, rekoč: „Naj že bo karkoli če z manó, mnogo — premnogo že sem poskusil, pa tudi prestal, in če Bog dá, tudi to prestojim.“

Podá se tedaj, dasiravno ves truden od celdanjšne hoje še tisto noč pod zvonik bližnje cerkve, kamor je izdana kraljeva hči slednjo noč hodila razgrajat. Pa neznana strahota ga obide, ko ugleda, pod zvonik prišed, veliko kopico samih kosti. Bile so človeške, — onih stražarjev namreč, ki so hteli rešiti hčer kraljevo, ki jih je pa vse od prvega do zadnjega pomorila in obrala, da jih ni drugega ostalo, kot gole kosti. Urno se spomni, kar mu je bil kralj sam o tem povedal, in brez vsega premišljevanja sklene zviti in izpeljati jo tako ali tako. Kaj si tedaj zmisli? — Gre in skrije se med klopi. Tu pričakuje mertvaške *), to je, enajste ure. — Ko enajst odbije, kraljičina pride — vsa črna od verha do tal. Kakor navadno gre tudi zdaj naravnost pod zvonik. Ker pa nikogar ne najde, jame strašno — prestrašno rujoveti in tekati semtertje po cerkvi. Upila je, da je bilo

*) Priprosto ljudstvo imenuje tisto uro od enajstih do polnoči: mertvaško uro. To pa zato, ker misli, da ob tej uri mrtvi ustajajo in v cerkev hodijo k sv. maši in k drugim cerkvenim obredom. Pripoveduje se, da imajo vselej mašnika sabo, da jim mašuje ali kake druge cerkvene obhajila opravlja. Hodijo v cerkev pa le oni, ki so, dokler so živeli, ali nespodobno se zadržali v cerkvi pri sv. obhajilih ali opraviilih sploh, ali pa, ki so samovoljno in zanikerno zamujali službo Božjo. Med drugim si pripoveduje ljudstvo: da je neka dekla namenila se rano zjutraj k spovedi. Ponoči se zbudi, in ker misli, da bo kmalo dan, se opravi in gre v cerkev. Komaj pa v cerkev pride in se vsede, udari enajst in ljudje pričnejo noter vreti, toda bili so vsi od kraja brez glave. Njej se to prečudno vidi in se poslednjič tako prestraši, da je bila malo da ne brez vse zavesti. Čez nekoliko pride k njej neka žena, — pa tudi brez glave. Žena ta jo rahlo prime za pod pazho in jo pelje iz cerkve. Pred pragom pa jej reče tiho na ušesa: Velika sreča za-te, da sem jez tvoja teta tu; da bi te bil kdo drug izmed nas mrtvih prej zapazil, ne bila bi več med živimi. Zdrobil bi te bil, da bi bila kot solnčni prah. Nikar ne prihajaj nikoli več ob tej uri v cerkev.

strah, in iskala slednjenočnega plena, pa ni ga našla. Godilo se je to celo uro — noter do polnoči. O polnoči pa kar naenkrat zgine.

Vojak se poda nazaj v grad, ko se jutro stori. Kralj ga je zdaj željno pričakoval. Verstilo se je v njem zdaj veselje, zdaj žalost, zakaj malo upanja je gojil v srcu svojem, da se vojak kdaj še verne, pa vender mu je kmali pa kmali sladka nada: da se vse srečno izide, odganjala otožnost, skerb, strah in nepovoljne misli, ki so mu hodile po glavi, razsajale in butale ena ob drugo, enako nemirnim valovom na razdraženem morju. Sila se je tedaj zavzel, nedorečeno razradostil, ko ga vidi veselega in zdravega povračati se.

Ravno tako, kakor prvo noč, stori vojak tudi drugo, toda ni se več skril med klopi, temoč gre in vstopi se na velikem altarju zad za nekim svetnikom. Ko spet nastopi merivaška ura, prikaže se kraljičina, pa ne več vsa črna. Bila je že bela kot sneg do pers. Htela je spet pod zvonik in ker tu nič ne najde, dirja kakor navadno po cerkvi gori in doli, prestakne vse kote in gre tudi med klopi stikat, le na oltar se ne ozré. To se je godilo do polnoči. O polnoči pa zgine in ni je bilo več; vojak pa se na jutro spet verne h kralju. Kralj, ki ga je spet željno pričakoval, samega veselja ni vedil, kaj bi počel.

Kakor prvič in drugič stori dosluženec tudi tretjič, pa skrije se na prižnico in tu je pričakuje. Kakor scer je prišla spet tretjo noč ob ravno tisti uri. Bila je bela že do nog. Najprvo teče kot obakrat pod zvonik, ker tu nikogar ne narajma, jame iskati med klopmi, in ker tudi tu ni nič, po altarju, na to pa teka po cerkvi in išče povsod, dokler ura dvanajst ne odbije. Zdaj postane, ko bi trenil, vsa bela in ugleda rešivca svojega, steče k njemu, ga objame in se mu zahvali. Nato pa gresta oba v grad. Kako se je kralj razveselil hčere svoje — kdo bi povedal in popisal — človeška roka ne! Dá rešniku za ženo, kakor je bil obljubil, zraven pa še polovico kraljestva. Veselo so obhajali ženitvanje in tudi jaz sem bil zraven. Dali so mi iz naperstnika jesti, pa iz rešeta piti, in od tistihmal imam še zdaj moker jezik in mokre usta.

Zap. L. Podgoriški.

2. Štajerska.

Duga je rajža pa temna je noč,

Vüžgi nam Marija nebeško lüč.

Deklica pometala svetli raj,

Pometala pometala ga žalostjoj.

Vse te druge duš'ce so v raji bile,

Samo mojega očē *) ga notri ne.

Mravljice po zemlji lazijo

Jezuški hvalo davlejo.

Z mene je zemlja pa z mene je prah,

Mene je večnega Boga strah.

Zap. A. P.

3. Iz Medjumurja.

Kaj si se, dušica, na me resrdila?
 Ti misliš, dušica, da ja druge ljubim.
 Ne misli, dušica, da ja druge ljubim,
 Neg misli dušica, da je men' oditi,
 Da je men' oditi, v tuji orsag prejti,
 V tuji orsag prejti, tam mi bu vumreti.
 Potrud' se, dušica, na moj grobek dojti,
 Na moj grobek dojti, ovak govoriti:
 Tu si ti prebivaš, o moj mili dragi,
 O moj mili dragi, 'simu svetu jalni,
 Tvoje bele kosti meni su zadosti. —
 Gradite mi brvi 'z mē črlene krvi,
 Gradite mi mosti 'z moji' beli' kosti,
 Kod se bo šetala moja mila draga,
 Moja mila draga 'semu svetu jalna,
 Da si bō spoznala miloga dragoga,
 Miloga dragoga, srcu povoljnoga.

Zap. M. Valjavec.

4. Tominska.

Lepšega na svetu ni
 Kakor pa je lejdik stan.
 Kadar pa umerla bom,
 Tje na klop me položite,
 Z belim pertom pregernite,
 Kadar pa umerla bom,
 Zelen venec mi spledite
 Z rožmarina nemškega,
 Nageljna rudečega:

S černo žido ga povite,
 Z zlato peno ga polite.
 Kadar pa umerla bom,
 Ga na glavo mi denite,
 Z velkim zvonom pozvonite,
 In na britof me nesite,
 Imam bratov tam zadost'
 Bratov dost' in pa sestic.

Zap. Fr. Kosmač.

5. Isterska.

Zdrava, zdrava bila,
 Divica Marijo!
 Ka si nam predragog
 Jezusa rodila,
 Ki je za nas kristjane
 Svojo kerv pretočil,
 Na križu viseči,
 Ki nas je odkupil.
 Prosi ga, Marijo!
 Za njegove muke,
 Da nam ne da dojti
 V one vražje roke.

Vidiš, vidiš, ti Marijo!
 Kadi se k nam šeče
 Vsa paklena sila,
 Da će nas grešnike
 Greha atentati;
 Po tej našoj smerti
 V pakal zapriti.
 Blažena je ura,
 Da si se rodila,
 Da si nas grešnike
 Pakla slobodila.

Zap. J. Volčič.

NANOS.

Slovenski zabavnik za l. 1862. Izdal Janko P. Vijanski.
V Ljubljani natisnil J. R. Milic.

Zabavniki so v vsaki literaturi, posebno pa v tisti, ki se še le razvijati jema, prevelike cene in važnosti. Zato pozdravljamo z velikim veseljem tudi pričujoče delo, ki je v slovenščini prvo te verste, posebno ker ga je nam podala naša nadepolna mladina.

V pretresovanje posameznih sestavkov se ne moremo spuščati ali jih na tisti tehtnici meriti, na kateri se dela naših starejih pisateljev tehtajo. Le v obče bodi rečeno, da je večina sestavkov prav mikavna in zanimiva; zraven pa se ne da tajiti, da se jih nahaja v prvi knjigi tudi taci, kterim še dokaj hibi pači pošteno slovensko lice, kakor pravi sam izdatelj: „Naleteli bodo čitatelji na mnogo pravopisnih in tiskarnih, kakor tudi sintaktičnih pogreškov“. — „Vzrok tega, da je marsikteri pregrešek v knjigi zaostal, je ta, da sem večidel vse spise pustil, kakor mi jih je pisatelj poslal; in to za tega del, da se vidi javno, koliko zmožna je naša nadepolna mladež vže sedaj v domači pisavi, ko nam še ne cvetè posebna sreča za slovenščino po učilnicah in urednjah!“

V tej reči z g. izdajateljem nismo popolnoma enacih misli. Hibe in druge pomanjkljivosti v pisavi naj se vselej in povsod še pred natisom otrebijo, kolikor je le mogoče; nespremenjeni naj se puščajo samo tisti sestavki, ki so pisani v pravilni slovenščini in v slovenskem duhu. Navdaja nas toraj sladko upanje, da bo g. izdatelj v prihodnje skerbno izbiral vgodno od nevgodnega, in popravljal, kjer se skaže neobhodna potreba. Naj nam g. izdatelj ne zameri teh prijaznih opazb in voščil, ker iz cele duše želimo, da bi nam izhajal „Nanos“ še mnoga leta in vedno v lepši obliči.

Naj bo priporočen prvi slovenski zabavnik, ki obsega veliko lepega kratkočasnega in podučnega berila, vsem slovenskim rodoljubom! Cena mu je po vseh bukvarnicah 1 gld. 10 kr.

Cvetje iz domačih in tujih logov.

Ta zbirka slovstvenih del se je ravno kar začela natiskovati. Pervi vezki bodo obsegali v prvi verstí Schillerjevo tragedijo „Viljelm Tel“, ki jo je poslovenil g. Fr. Cegnar, v drugi pa „Apologijo“ in „Kritona“ od Platona v J. Božičevi prestavi. Za temi deli pridejo Göthejeva „Ifigenija“, Demosthenovi „državni govori“, Ksenofontove „Memorabilia“, „Ajant“ od Sofokla, Mažuraničev „Čengić Aga“ in še druga dela, ki se pripravljajo za natis. Gradiva ne manjka; prosimo samo, da nam dojde od vseh strani dosti podpore tudi v materijalnem oziru, ki je nam neobhodno potrebna, da se vse srečno daverši.

Besednik.

Iz Celovca 1. januarja. — Novo leto nam je sopet napočilo. Kdo vé, kaj krije v svojem nedru: srečo ali nesrečo, veselje ali žalost in tugo! Zaupljivo ozrimo se v nebó; v Njegovih rokah so prijazni solnčni žarki, v njegovi oblasti so pogubljive strele. Naj nas sreča gladi ali tepe, stojmo za vero, za domovino, za cesarja; gotovo posije solnce tudi pred naša vrata. Malo nas je, nevarnosti brez števila, pa pravična reč in resna krepka volja zmaga vse nasprotije. Iz majcinih vrelcov in potočičev priraste s časom mogočna reka; zložimo tudi mi svoje moči, da bo veselo napredovala domača reč. Eni naj se borijo z umom na polju naše literature, drugi naj priteko na pomoč v materialnem oziru — in veselo se bo množilo in širilo domače slovstvo. Vedno bodi naše geslo: vse za Boga, za dom in za cesarja!

Z Dunaja 20. decembra. ✓ — Dne 16. t. m. smo praznovali prekrasno slovansko „besedo“. Iz vseh stanov se je zbrala tolika množica, da so bili prenapolnjeni vsi obširni prostori. Okoli 6000 lic iz vseh slovanskih plemen je bilo pričujočih tej krasni zabavi, kateri je bilo geslo: *одинъ языкъ, одинъ народъ*. — V prvem razdelu so bile slišati sledeče pesme in skladbe: 1) kor horvaški „Slavska riec“, zložil Dragič Rusan; 2) solo na violončelu; 3) slovenska pesem „Strunam“, zložil D. Jenko; serbska narodna pesem „Poletjela šaren-tica“ in ruska narodna „Matuška golubuška“ vse tri je pel g. Förchtgott; 4) česki kor „Utonula“, zlož. Križkovsky; 5) solo na glasoviru, ki ga je igral sloveči Dreyschock, bil je z germečim tleskanjem sprejet; 6) česka pesem „Poletuje holubice“, zlož. Bendl, pesem ogersko-slovenska „Aj čo by bola drobna datelinka“, zlož. Pivoda; polska pesem „Žal“ — vse tri je zapela gospodična A. Ander, sestra slovečega tenorista Andera; 7) serbski kor „Ajduci“, zlož. K. Stanković. — Vsako uho je stermelo o prekrasnih domačih melodijah; kori so se morali po dva — trikrat zapeti. Ravno tako je prevzela vse poslušavce tudi krasna godba g. Fuchsovega zbora, ki je bila skoz in skoz narodna od konca do kraja. — Izmed mnogo visocih lic so bili tej narodni veselici pričujoči: ruski poslanec Balabin, grofi Thun, Klam-Martinic, Potocki itd., baron Ožegović, opat Gočar itd.; veliko slovanskih poslancev: Rieger, Toman, Černe, Pražak, Klaudy in še več družih. Pozno v jutro se je razšla številna družba s serčno željo, da se kmalo spet verne enaka slovanska veselica,

Iz Reke 24. grudna. V. Stubelj. — Sprejmi, mili Glasnik! sledeće verstice iz horvaškega primorja, da jih razglasiš po slovenskem svetu; gotovo bodo veselile vse domoljubne čitatelje. — Da se v maternem jeziku bolj izurimo, osnovali smo tukajšni gimn. dijaci svojo čitavnico. V tej čitavnici beremo vse slovenske pa hervaške časopise in različne jugoslovenske knjige. Da se pa še bolj v jeziku izurjamo, spisujemo tudi vsako nedeljo svoj list. V ta namen nam je pripustil neki domorodni gospod lepo izbo. — Kaj ne, da je to lepa naprava? Naj bi je tudi po družih slovenskih gimnazijah ne manjkalo, da bi se dijaci čedalje bolj izučili svojega maternega jezika. Na Slovenskem bi pa to še bolj koristilo, ker se po šolah žali Bog malo slovenskega uči. Take naprave niso brez obilnega sadu! — Kar se tiče naše šole, se tukaj vsi predmeti v premili hervaščini učé in ves nauk nam gre prav spešno od rok. Da bi naši protivniki tudi na slovenskih gimnazijah to resnico kmalo spoznali! — Drugi pot kaj več, ako bo „Glasniku“ drago. *)

* Narodno igrališče je najjača podpora jezika in narodnosti; narodno kazališče je pravo svetišče narodne slave in veličine. „U pozorištu vidimo — tako beremo v „pozivu na osnivanje serbskega narodnega pozorišta v Novom Sadu — davno preminuvše predke naše, da iz stogodišnjeg mrtvila ožive, da se pred našima očima miču, osećaju, govore, delaju, trpe a stradaju. Ovde vidimo greh u svoj strahoti njegovoj, gde svoje grešne spletke plete, a za tim zasluženu kaštigu prima. Ovde vidimo borbu i pobedu vrline nad nevaljavstvom, ovde vidimo najtajnije, najsakrivenije namere serca čovečijega, gde se pred nama otkrivaju, — vidimo ljubav, revnovanje, osvetu, zavist, prijateljstvo, materinsku ljubav, roditeljsko in sinovlje požrtvovanje tako verno, tako istinito, da nas v dnu serca potrese, da nas na suze pobudi, i posle svakog takovog prestavljanja izilazimo iz pozorišta sa boljim, čistijim srcem, nego s kakvim smo unutra ulazili. — Ovde se sve javlja u živoj reči, u micanju, u delu, ovde pred našim očima teče i razvija se ceo događaj, kao u kakvoj pripovedi, romanu i eposu; šta više, ovde pomaže još i muzika, pevanje, živopisanje — jednom reči, ovo je najviša struka pesništva, jer sve struke pesništva i veštine svezuje. S toga je i dejstvo ove struke na dušu i srce naše najobilnije.“ — Naj stojé tu še sledeće prelepe izreke iz tega povabila: Jezik je najveće blago naroda. — Ako je koji narod ma kako ljuto stradao, raskomadán, raseljevan bio, — je li samo svoj materni jezik sačuvao, taj narod još nije propao, on živi, i još se može nadati, da će izgubljeno kad tad naknaditi. Ali ako je koji narod i u najugodnijem stanju, u slavi, bogastvu, vlasti i gospodstvu vek provodio, a ništa drugo, samo svoj materni jezik izgubio i s tudjim ga zamenio, taj je narod na veke propao, njega nema više, niti ima sile, koja će ga ikad više vaskrsnuti (zbuditi). Narod

dotle traje i živi, dokle mu traje i živi njegov jezik. — Jezik je največe blago, jezik je duša naroda. Jezik nam velja da čuvamo kao zenicu u oku, kao največu narodnu svetinju, kao amanet praotaca naši. Jezik ovaj ljubimo, poštujmo, negujmo, ga izobraževajmo!“

* Jugoslovenska literatura se v kratkem obogati z nekoliko lepimi deli. Na stroške Zagrebške matice se tiska 3. zvezek „Bosanskega prijatelja“ in pa Kačičeva „Piesmarica ali razgovor ugodni naroda slovenskoga“. Na to pridejo v natis zbrani spisi našega rojaka Stanka Vraza, ki jih že davno željno pričakujemo. — V Lukšičevi tiskarni pridejo v natis „Odlomei pisamah otčevih svome učečem sinu“ od znanega jugosl. pisatelja M. Stojanovića. Te odlomke je prepisal in vredil g. pisatelj iz svojih pisem, ki jih je skozi več let dopisaval svojemu sinu, gimnazijskemu in akademiškemu učencu. — Pod tiskom se nahajajo tudi razni spisi slovečega jugoslovenskega jezikoslovca Kurelca in pa drugi del „Osvetnikov“.

* Česka žurnalistika se z novim letom sopet razmnoži. Začne v Pragi izhajati veliki politični časnik „Hlas“ pod vredništvom dra A. Finka in V. Vavra, ki se bo poganjal za enake pravice vseh avstrijsanskih Slovencev. „Za rovné všem právo národní Čeh, Moravan, Slezák, Polák, Rusín, Slovenec, Srb, Horvát co (kot) jeden muž vždy (vselej) svorni stůjmež,“ mu je glasilo. Izhajal bo vsak dan v največi obliči; cena mu je za četert leta s poštnino vred 4 gld. 35 kr. — Pod naslovom „Jih“ je začela v Kobrovi zalogi izhajati zbirka pripovedak iz jugoslovenskega življenja, ki jih je spisal sloveči novelist Prokop Chocho-loušek. Pervi zvezek obsega zgodovinsko povest „Pole Kosovo“.

* Literatura ogerskih Slovencev (Slovakov) če dalje veselíše napreduje. — „Pešt'budinske vedomosti“, ktere priporočamo tudi slovenskim domoljubom (polletna cena jim je 5 gld. 10 kr.), se krepko poganjajo za obveljavo narodskih pravic, po cesarski besedi tudi Slo-vakom zagotovljenih. — Šaljivi „Černoknažnik“ bo izhajal tudi v novem letu, trikrat na mesec; ob enem se spet oživi tudi zabavno-pod-učni „Sokol“, ki bo v prihodnje po mesečnih zvezkih v Budimu izhajal. Polletna cena mu je 3 gld. — Ravno kar je prišel na svitlo narodni zabavnik „Lipa“ VIII—404 strani), ki obsega množico prekrasnega blaga v vezani in nevezani besedi. Najmenitniši sestavki letašnjega tečaja so: „Pad Miliducha“, zgodovinska pesem iz življenja polabskih Slovanov; „Jan Kalinčak“ s podobšino; „Den 6. a 7. junia roku 1861 v turčanskem sv. Martine“; „Smierenie alebo dobrodružstvo pri občinkah“, vesela igra v treh djanjih od Beskydova in še mnogo drugih poezij visoke cene. Pervo mesto pa gre prekrasni pesmi „Pad Miliducha“, ki jo je zložil Ljud. Zello. „Pešt'bud. vedomosti“ pravijo o njej: „dielo toto v úplnej miere zasluhuje do jedneho radu postavit' sa s najvytečnejšími dielami podobného druhu vo svete.“ Daljega priporočila temu zabavniku ni treba; kdor si ga želí nakupiti, naj se oberne na Dunaj, kjer se dobiva pri Wenediktu in Grundu. — Dalje je prišel na svitlo slovenski

narodni epos „Svatomartiniada“ od A. Sladkovića v prekrasni izdavi. Cena mu je po bukvarnicah 1 gld.

* Saborska pisarna kraljevine Dalmacije, Horvaške in Slavonije je izdala poziv na podpisek in naročilo na „Spise i Dnevnik“ horvaškega zbora od leta 1861. „Saborki spisi“ pridejo najpozneje do konca januarja t. l. v 4 zvezkih, vsak zvezek okoli 20 pol, v veliki osmerki na svitlo. Cena vsakega zvezka po naročilni poti je 1 gld. 50 kr. in se bo plačevala po sprejemi vsakega zvezka. — „Saborski dnevnik“ bo obsegal okoli 100 tiskanih pol v četertini. Na prvi razdel tega dela, ki seže do 47. sednice, se razpisuje plačilo s 6 gld. 50 kr. na drugi pa s 3 gld. 50 kr. — Naj se najde tudi po naših stranéh dosti naročnikov na to preimenitno delo! Naročila prejema in na svoje mesto odpravlja tudi vredništvo „slov. Glasnika“.

* Sloveči jugoslovenski umetnik Korneli Stanković je potoval mesca avgusta in septembra po Srbii in je zbiral narodne napeve med serbskim narodom. Tekočega leta se podá tudi na Rusko, da poišče tudi po ondašnjih samostanih novo gradivo za svoje imenitno delo o stari cerkveni muziki slovanski.

* Due 13. decembra je preminul svetli patriarh serbski, baron Jožef Rajačić, v visoci starosti. Avstrijski Serbi so izgubili v njem svojega zavetnika in pravega očeta. Rojen je bil v horvaški granici l. 1784; 1. maja 1848 si ga je bila narodna skupščina za patriarha izvolila. Naj v miru počiva!

* Veliko veliko znamenitih listin se nahaja v Vatikanskem arhivu v Rimu za slovansko zgodovino. V poslednjih letih je zbiral v njem gradivo za polsko povestnico g. Theiner, Slezan. Posledek njegovih preiskovanj se tiska pod naslovom „Vetera monumenta Poloniae et Lithuaniae“ v Rimu. Pervi zvezek obsega leta 1217 do 1409 in je že gotov; drugi in tretji zvezek prideta kmalo za njim. Vsak del bo obsegal okoli 200 tiskanih pol.

egnar
 Iz Tersta 31. decembra 1861. — C. — 29. t. m. smo imeli v našej čitavnici glavno skupščino. Sošlo se je k njej prav obilo udov. Iz položenega računa smo videli, da so preteklega leta znašali letni dohodki krog 5000 gold., stroški pa 500 gold. manj. To kaže, da čitavnica uže na terdnih nogah stoji. Stara pravila so se pa po nasvetu starega odbora nekoliko preuredila. Volitev novih odbornikov je prav srečna in zagotavlja čitavnici dober napredek, ker so bili v odbor izvoljeni rodoljubni in bogati trgovci izmed Slovencev in Serbov, pa tudi najverliši jugoslovanski pisatelji. Upamo, da bo s pomočjó poterjene darežljivosti naših odbornikov in družih premožnih udov kmalo mogoče osnovati časnik, kakoršnega je posebno primorskim Slovanom tako živo potreba.

Imenik častitih g. g. naročnikov.

Za celo leto so plačali: 1. Bucela I. fajm. v Št. Jurju; 2. Gorenc Leop. bogosl. v Ljubljani; 3. Grassi J., inženir v Turinu; 4. Potočnik Ant., fajm. v Platinini; 5. Bizjak J., kaplan v Komenu; 6. Majher J., fajm. v ovčji vesi; 7. Dr. J. Vošnjak v slov. Bistrici; 8. Gestrin Karl, doktorand v Ljubljani; 9. Mencinger J., jurist na Dunaju; 10. Dr. J. žl. Premerstein, c. k. notar v Tmini; 11. Pirc Ign., novic v benedikt. samostanu v št. Paulu; 12. Škofic Janez, fajmošter v Suhorju; 13. Stritar Janez, mestni kaplan v Ljubljani; 14. Dr. Magdič Anton v Ormužu; 15. Rožman Lovre, kaplan v Loškem potoku; 16. Škerbinc Jožef, kaplan v Černem; 17. Sl. slov. narodna čitavnica v Mariboru; 18. F. Zabukošek, bogoslovec v Mariboru; 19—21. Šparl Fr., duhoven; Verlič Fr., kaplan in Ud. Dragotin, izgl. nčitelj v Jarenini; 22. B. Jentl v Ljubljani; 23. presv. g. Ivan Kukuljevič Sakcinski, velki župan v Zagrebu; 24. Rudež Karl, vlastelin v Ribnici; 25. Polič Karl, kaplan v Eibiswaldu; 26. Leben Karl, fajmošter v Kranju; 27. Staré Jožef, osmošolec na Reki; 28. Matek Juri, kaplan v Kranjski gori; 29. Jamar Andrej v Bistri; 30. Dr. Kočever Štefan v Celju; 31. Modic J., kaplan na Rečici; 32. Holiber Miha, fajmošter v Vetrinju; 33. Klobasa Fr. kaplan pri sv. Jurju; 34. Mil. g. g. Stefan Moyzes, škof v Banski Bistrici; 35. Lesar Anton, kat. c. k. realke v Ljubljani; 36. Grabner Juri, vodja v kn. šk. Alojzijeviši v Ljubljani; 37. Torkar Matija, kaplan na Vačah; 38. Jan Primaž, vodja glavnih šol v Kočevju; 39. Mencinger Lovre, kaplan v srednji vasi; 40. Candelini Adalbert, c. k. adjunkt v Kostanjevici; 41. Polak Eduard, dekan v Leskovcu; 42. Svetec Luka, c. k. vradnik v Mokronogu; 43. O. B. Vovk, gimn. vodja v Novem mestu; 44. Robida Karl, gimn. učitelj v Celovcu; 45. Javornik Placid, fajmošter v št. Jurju; 46. Mil. g. g. A. M. Slomšek, knezoškof lavantinski v Mariboru; 47. Gresel Josipina v Trebnjem; 48. Bradaška F., c. k. gimn. učitelj v Zagrebu; 49. Mesič M., c. k. prof. na pravoslovni akademiji v Zagrebu; 50. Poklukar Jožef, fajmošter v št. Vidu; 51. Sovdat J., fajm. v Kamnjah; 52. Jančar Fr., kaplan pri sv. Benediktu; 53. Bizjak Vincenc, kaplan pri sv. Tomažu; 54. Marušič Andr., gimn. katehet v Gorici; 55. Šolar Janez, c. k. gimn. učitelj v Gorici; 56. Skorjanc Vit, kaplan v Hartmansdorfu; 57. Wolf Ant., fajm. pri sv. Petru; 58. Sever Jožef, kaplan v Pišecah; 59. Tavčar Mat., kaplan v Šmartnem; 60. Kandut Krišt., stolni kaplan v Celovcu. (Dalje.)

Prošnja.

Naj častiti gospodi naročniki ne zamerijo „Glasniku“, da se je zavoljo premnožih opravil v tiskarnici za tri dni zakasnil; prihodnjič bo vselej redno 1. dan vsacega mesca izhajal. Gospodje, ki letos ne mislijo več biti „Glasniku“ podporniki, naj blagovolijo na ogled poslani iztis pod ravno tistim nadpisom nazaj poslati, da nam kaj iztisov v zgubo ne pride. Lepo prosimo!

Listnica.

„Slov. Glasnika“ je še nekaj natisov na prodaj 1., 2., 3., 4. in 6. zvezka a po 1 gld.: lanskega Glasnika je samo 2. polovica (jul.—dec.) z „Marijo Stuartovo“ (7—14 pol) po 1 gld. na prodaj; g. O. G. Pf. Prav radi Vam spolnimo željo; obljubljenega prosimo; g. J. K. v M. Pripovedko le pošljite; g. A. Č. in F. K. v G. Hvala; kmalo; g. P. J. v K. So bile poslane v ljublj. semenišče; g. J. V. v L. Hvala; g. J. B. v B. Smo Vam pred 3 dnevi pisali; g. F. S. prihodnjič.